

LANDSORGANISASJONEN I NORGE

PROTOKOLL

Representantskapsmøte
20. januar 1983.

INNHOLDSFORTEGNELSE

	Side:
Talerliste	4
Åpning og konstituering	5
Suppleringsvalg til Sekretariatet	6
Tor Halvorsens innledning om Tariffoppgjøret	6
Forslag til uttalelse om tariffoppgjøret	18
Forslag til uttalelse om full lønn under sykdom	21
Debatten	21
Tor Halvorsens oppsummering av debatten	53
Votering	57
Avslutning	65
Navneliste	65

TALERLISTE

	Side:
Amundsen, Oddvar	38
Bach, Odd	26
Blattmann, Aud	43
Brattebø, Harald	43
Bøckmann, Egil	30, 61
Eidsvik, Steinar	47
Fjellheim, Svein	23
Fjærestad, Olav	33
Frøysland, Rolf	21, 51
Johnsen, Trygve	28
Halvorsen, Tor	5, 6, 53, 64
Hansen, Harald	29
Haraldseth, Leif	18, 57
Hasla, Arne	35
Hendricksen, Jardar	39
Hovind, Hammon	40
Hysvær, Einar	50
Haavik, Lars	35
Kokaas, Gunnar	48
Kvellestad, Kjartan	49
Lund, Leif	52
Løken, Arne	41
Myhre, Lars A.	25, 58
Nilsen, Finn	42
Olsen, Rino	34
Totland, Nils	45
Aam, Dagfinn	44

Landsorganisasjonen i Norge

holdt ekstraordinært representantskapsmøte torsdag 20. januar 1983 i Folkets Hus' store sal i Oslo.

Møtet ble åpnet kl. 11.00 av LOs formann, *Tor Halvorsen*, som på vegne av Sekretariatet ønsket Representantskapets medlemmer og gjestene vel møtt.

Det forelå følgende forslag til

SAKLISTE

1. Tariffoppgjøret 1982-84.
2. avtaleår.
2. Suppleringsvalg til Sekretariatet.

VEDTAK: Forslaget til saksliste ble enstemmig vedtatt.

Følgende forslag til forretningsorden ble enstemmig vedtatt:

1. Møtets forhandlinger er ikke offentlige. Meddelelser til pressen skjer kun ved LOs presse- og informasjonskontor.
2. Ingen har rett til å få ordet mer enn 2 ganger i samme sak. Unntatt fra innledningsforedrag begrenses taletiden til 10 minutter første og 5 minutter annen gang. Til forretningsordenen gis ordet bare 1 gang og høyst 1 minutt for hver sak. For øvrig kan det stilles forslag til ytterligere tidsbegrensning og strek med de inntegnede talere.
3. Forslag innleveres skriftlig og undertegnet med vedkommendes navn. Intet nytt forslag kan tas opp etter at det er besluttet satt strek med de inntegnede talere. Forslag som ingen forbindelse har med de på dagsordenen oppsatte saker, kan ikke behandles.
4. Alle vedtak skjer med alminnelig flertall. I tvilstilfelle eller når 10 representanter forlanger det, foregår avstemningen ved navneopprop.

5. I protokollen innføres bare forslagene og avstemningene samt de fattede beslutninger. Protokollen oppleses ved hvert møtes begynnelse, og for siste møte ved dets avslutning.

Tor Halvorsen anmodet om Representantskapets tillatelse til å behandle punkt 2 på dagsordenen først.

Dette ble godkjent.

Saklistas punkt 2:

Suppleringsvalg til Sekretariatet

Representantskapet skal foreta suppleringsvalg til Sekretariatet etter Arne Born, som har fratrådt som forbundsformann i Norsk Kommuneforbund.

I henhold til vedtektenes § 10, punkt 4, skal Sekretariatet innstille overfor Representantskapet på suppleringsvalg for resten av kongressperioden.

Innstilling: Sekretariatet innstiller Torger Oxholm som sekretariatsmedlem nr. 7 for resten av kongressperioden 1981 - 85.

VEDTAK: Sekretariatets innstilling ble *enstemmig vedtatt*.

Tor Halvorsen ba om Representantskapets fullmakt til at LOs nestformann, *Leif Haraldseth*, overtok som dirigent for resten av representantskapsmøtet.

Dette ble *enstemmig godkjent*.

Saklista punkt 1:

Tariffoppgjøret 1982 - 84 - 2. avtaleår

Tor Halvorsen holdt følgende innlegg om *tariffoppgjøret*: - I ett av de innledende punktene i vårt Handlingsprogram heter det at fagbevegelsen vil «arbeide for en aktiv økonomisk politikk som trykker den fulle sysselsetting, et variert bo-settingsmønster, begrense prisstigningen og sikre en jevn inntektsfordeling».

Dette har vært, og er fortsatt det utgangspunkt vi bør ta når vi skal vurdere våre ulike framstøt både på det politiske området og i forhold til utformingen av våre tariffkrav.

Det var dette som lå til grunn da vi reagerte på Regjeringens forslag til statsbudsjett, og det er dette som må ligge til grunn

når vi her i dag skal legge det prinsipielle grunnlaget for våre konkrete krav ved vårens tariffrevisjon.

Ingen enkelt gruppe har i dag noen løsning på de grunnleggende problemene vi står overfor både internasjonalt og nasjonalt. Situasjonen krever at alle grupper vurderer sin rolle. Vi må bare beklage at Høyre-regjeringen i sine forslag har vært mer opptatt av å innfri slagordpregede valgkamplofter enn å løse de grunnleggende økonomiske problemene som kan bringe oss ut av den vanskelige situasjonen vi har kommet i.

Norge eksporterer om lag halvparten av sin produksjon. Utviklingen i internasjonal økonomi, i produksjon og sysselsetting, former derfor viktige forutsetninger for norsk økonomi - og ethvert tariffoppgjør. Med svak vekst i markedene, blir konkurranse hardere. De negative konsekvensene av svak konkurransevne forsterkes i en slik situasjon. Svake konjunkturer og svak vekst i investeringene går som regel hånd i hånd. Viktige norske eksportprodukter, bl.a. fra den kraftkrevende industri, er i første rekke innsatsfaktorer ved investeringer i maskiner og utstyr og i bygg og anlegg.

Helt siden 1973 har den internasjonale konjunkturutviklingen vært vanskelig. Etter 1979 har den igjen vendt seg fra vondt til verre. Utviklingen blir forsterket av at de toneangivende industriland ikke prioriterer en vekstfremmende og sysselsettingsfremmende politikk. Skadevirkningene av en stram finanspolitikk forsterkes ytterligere i mange land gjennom en ekstrem stram pengepolitikk og stadig stigende renter.

I praktisk talt hele perioden har OECD spådd lys i tunnelen og stilt i utsikt ny oppgang. Vi må dessverre erkjenne at organisasjonen har tatt feil mange ganger. Realiteten er vel at den medisinske som de viktigste land har brukt i sin økonomi har vist seg å være uegnet for å møte vår tids store utfordring, nemlig arbeidsledigheten.

Den oppgangen OECD spådde fra høsten 1982 har vi også sett lite til. Tvert i mot fikk vi i 2. halvår 1982 ytterligere nedgang i bruttonasjonalproduktet for OECD-området.

I sitt siste økonomiske utsyn ved årskiftet spår OECD på nytt en viss oppgang i 1983. For vår del må vi legge dette til grunn, men jeg vil gjerne understreke usikkerheten i slike forutsetninger. Realiteten er at hvis den anslåtte produktjonsvekst fra og med 2. halvår i år oppnås, vil dette likevel ikke være tilstrekkelig til å sikre redusert arbeidsledighet i OECD-området.

Den økonomiske politikken fører til stadig nye millioner arbeidsledige innenfor OECD-området. Ved inngangen til våren

1983 var det om lag 32 millioner arbeidsledige. Det er grunn til å frykte at antallet vil passere 35 millioner mot slutten av dette året.

Bare på *ett* område har de vestlige industrilandene lyktes så noenlunde i sin økonomiske politikk. Inflasjonen er klart for nedadgående, men det har hatt sin pris i form av en katastrofal økning i arbeidsledigheten, sosiale tilbakeslag og voksende sosial uro.

Lavere internasjonal inflasjon stiller imidlertid strengere krav til Norges økonomiske politikk. Vi har på langt nær maktet å dempe den innenlandske prisstigningen tilsvarende. Mens vi i 1970-åra maktet å holde en prisstigningstakt i Norge under prisstigningstakten i våre viktigste konkurrentland, har utviklingen i de to siste åra klart gått i motsatt retning. Vi har nå en klart høyere prisstigning enn land vi konkurrerer med. Konsekvensen av dette har vært svekket konkurranseevne både i 1981 og i 1982.

Når jeg har lagt så stor vekt på å beskrive situasjonen i internasjonal økonomi, er det fordi vi må se i øynene at denne utviklingen også vil kaste sine skygger over inntektsoppgjøret i år. Det er riktignok ikke vår oppgave å være pessimister, men det vil være uansvarlig om vi ikke er *realister*.

Vår hovedoppgave er i den aktuelle situasjonen å medvirke til full sysselsetting. Kombinasjonen av full sysselsetting og en realistisk bedømmelse av de internasjonale forutsetningene har vært grunnleggende for Sekretariatet i arbeidet med opplegget av forhandlingene i 1983. Som en ansvarlig og samfunnsbevisst fagbevegelse kan LO aldri ha som ensidig siktemål å øke kjøpekraften og levestandarden for dem som er i arbeid, dersom konsekvensene av en slik politikk er økt ledighet og stadig flere kamerater uten arbeide.

Den konservative sparepolitikken har dominert finanspolitikken i de fleste land i de seinere åra. Tankegangen er at tilstramninger skal sikre bedre balanse i de offentlige budsjetter, og lavere pris- og kostnadsvekst, og dermed igjen en bedre konkurranseevne. Dermed vil behovet for statlig opplåning reduseres, noe som igjen skal legge grunnlaget for et lavere rentenivå. OECD har imidlertid gjennomført beregninger som klart viser at den konservative sparepolitikken ikke virker etter sin hensikt. Dens viktigste virkning er økt arbeidsledighet.

Nedskjæringer på offentlige budsjetter og stram pengepolitikk er hovedårsaken til kraftig økning i arbeidsledigheten i alle land. Utgiftene til arbeidsledighetsunderstøttelse øker dra-

matisk. Skatteinntektene har falt dramatisk, dels som følge av økt ledighet og dels som følge av konservativ uansvarlig skatte- løftepolitikk. På toppen av dette har stram pengepolitikk og økt rentenivå ført til kraftig økning i det offentliges renteutbetalinger på stadig mer gjeld.

Alt i alt har dette ført til at balansen i offentlige budsjetter i de større OECD-landene er svekket ytterligere siden 1979. Rente- nivået er presset ytterligere oppover.

Også vår Høyre-regjering bør ta disse beregningene alvorlig. Også for den har begrunnelsen for budsjettnedskjæringene vært bedret finanspolitisk balanse, og et lavere pris- og kostnads- press. Sammen med lavere inflasjon har den satt dette som for- utsetning for lavere rentenivå. Erfaringene viser at det er all grunn til å frykte virkningen av en slik politikk. Vi opplever nå en skremmende arbeidsledighet. Når fagbevegelsen i sitt tariff- politiske opplegg erklærer vilje til å se tariffoppgjørene i sam- menheng med endringer i den økonomiske politikken som kan hindre arbeidsledighet, viser OECDs beregninger at Høyre- regjeringen bør ta dette utspillet alvorlig. Endringer i det øko- nomiske opplegget kombinert med tariffpolitiske tiltak som kan sikre konkurranseevnen, er vår eneste mulighet til å *forhindre* at vi bringer oss selv inn i en enda mer alvorlig situasjon.

Hver gang statsministeren eller andre representanter for Høyre skal uttale seg om den økonomiske situasjonen, har de et par standardsetninger for hånden. Den ene går på at probleme- ne skyldes ettervirkningene av tidligere regjeringspolitikk. Dernest hevder de nærmest at det internasjonale konjunkturtil- bakeslaget inntraff samtidig med Høyre-regjeringens tiltredel- seserklæring.

Ingen av påstandene er riktige, og de blir heller ikke mer riktige om de gjentas ofte. Som nevnt har konjunktorene vært vanskelige i snart 10 år. I 1975 sank bruttonasjonalproduktet i hele OECD-området. Etter 1979 har det igjen praktisk talt ikke vært noen vekst. Internasjonalt har ledighetstallene økt fra år til år praktisk talt gjennom hele perioden.

Når vi trass i dette i 1970-åra her i landet opplevde sterk pro- duksjonsvekst og sterk vekst i sysselsettingen, skyldes dette at vi til enhver tid hadde politisk vilje til å føre en aktiv økonomisk politikk. I opplegget av den økonomiske politikken ble det be- visst *satset* på full sysselsetting. Det offentliges etterspørsel viste sterk vekst. Framfor vekst i ledighetsutbetalinger fikk vi en sterk utbygging i helsesektoren, samt at utbyggingen av sko- ler, barnehager og veier ble trappet opp. Etterspørselen etter

boliger og boligbygging var høy, fordi folk fortsatt hadde råd til å flytte inn i nye leiligheter. Arbeidsmarkedstiltakene ble til enhver tid trappet opp i samsvar med behovene.

Det kreves alltid tilpasninger i en økonomisk strategi for full sysselsetting. Det vi med sikkerhet kan fastslå i dag, er at det ikke er noe alminnelig og kortvarig konjunkturelt tilbakeslag vi står overfor i internasjonal økonomi. Vi er oppe i en *langsiktig strukturell tilpasningsprosess* som er meget smertelig, og som det ikke finnes noe enkelt svar på. Men problemstillingen er felles for mange land, og svarene må derfor finnes både på internasjonalt og nasjonalt plan.

Internasjonalt må derfor fagbevegelsen fortsette sitt arbeid med sikte på å skape grunnlag for en samordnet økonomisk stimulansepolitikk med sikte på vekst og sysselsetting.

Mens vi venter på at det internasjonalt skal treffes nødvendige tiltak, noe som det har vist seg meget vanskelig å få til, må vi ikke i mellomtida strekke hendene i været og overgi oss i arbeidsledighetens navn i Norge. Vi har her i landet fremdeles et bedre utgangspunkt enn de fleste andre land. Vi har oljeinntekter og oljeaktiviteter som kan brukes i en aktiv sysselsettingspolitikk. Vi har en større handlefrihet i utenriksøkonomien enn de fleste andre land.

Derfor er det vårt krav, som er gjentatt i Sekretariatets forslag til uttalelse i dag, at Regjeringen må føre en aktiv økonomisk politikk med sikte på å redusere arbeidsledigheten og sikre den økonomiske veksten. Oppgaven er vanskelig, men den er ikke umulig.

De områder vi nevner i vår uttalelse er følgende:

- En styrking av den offentlige sektor.
- Industri- og næringspolitikken for øvrig, sammen med arbeidsmarkedspolitikken, må få en utforming som først og fremst ivaretar hensynet til sysselsettingen.
- Regjeringen må være villig til å legge fram konkrete forutsetninger om prisutviklingen i 1983.

Dersom Regjeringen er villig til å føre en politikk som tilfredstiller disse kravene, vil Landsorganisasjonen være villig til å ta sitt ansvar i denne sammenheng. I så tilfelle vil sysselsettingen bli prioritert på en måte som er i tråd med de hovedmål vi har trukket opp.

Men la meg presisere en ting så sterkt jeg kan: Landets regjering har alltid et *hovedansvar* for den samlede økonomiske politikken, også for utviklingen i sysselsettingen. En regjering -

uansett politisk farge - kan ikke fraskrive seg dette ansvaret. Derfor må fagbevegelsens krav om en aktiv sysselsettingspolitikk alltid rettes mot Regjeringen, uansett partifarge. Tar Regjeringen på seg sin del av ansvaret, vil fagbevegelsen legge opp sitt arbeid på et slikt grunnlag. La meg så få si noen ord om utviklingen på arbeidsmarkedet og om arbeidsmarkedspolitikken i denne sammenheng.

Ledigheten har for første gang i etterkrigstiden passert 60 000, og vi må vente at den kommer til å overstige 70 000 i løpet av den nærmeste tid. Regjeringens politikk for økt vekstkraft i norsk næringsliv har i løpet av det første året skaffet oss omlag 25 000 flere arbeidsledige. Det tilsvarer en økning på 75%.

Det er LOs tradisjonelle medlemsgrupper innenfor industri og bygge- og anleggsarbeid som rammes hardest. Arbeidstakere med en slik bakgrunn representerer nå 40 prosent av den økte ledigheten.

Den økte arbeidsledigheten har også ført til at de distriktsvise forskjellene i arbeidsledighet er blitt noe mindre. Fortsatt har de nordligste delene av landet den høyeste arbeidsledigheten, men dagens problemer i industrien har ført til at fylker med mye eksportrettet industri i større grad enn tidligere er blitt rammet av økt arbeidsledighet. For eksempel har fylker som Østfold, Telemark og Vest-Agder nå en arbeidsledighet som begynner å nærme seg våre tre nordligste fylker.

Selv om det i første rekke er den økonomiske politikken som vil ha avgjørende betydning for utviklingen i sysselsetting og arbeidsledighet, kan det likevel utrettes mye gjennom en næringspolitikk rettet mot å holde sysselsettingen oppe og ved hjelp av arbeidsmarkedstiltak.

På tross av uttalelser fra Regjeringen om at arbeidsledighet ikke vil bli akseptert som noe virkemiddel i den økonomiske politikken verken på kort eller lang sikt, må vi dessverre kunne konstatere at i praktisk politikk blir slike uttalelser ikke fulgt opp. Arbeidsmarkedstiltakene lå i første halvår i fjor lavere enn på samme tid året før. Mot slutten av 1982 var antall plasser i arbeidsmarkedstiltak økt noe, men lå likevel ikke mer enn 2-3 000 over tallene for ett år siden. Dette står i en grell kontrast til en ledighet som har økt med omlag 25 000 arbeidstakere.

Når det til og med kommer inn meldinger om at Arbeidskontorene må stenge en dag i uken, fordi det er en stillingskrise på kontorene, da begynner det hele å bli tragisk og skandaløst.

Også ved hjelp av arbeidsmarkedstiltak er det mulig å frem-

me en bedre utvikling på arbeidsmarkedet enn det vi ser i dag. Regjeringen bør snarest innse at vi må bygge opp en arbeidsmarkedsetat som er i stand til å sette i verk tiltak av et betydelig større omfang enn det vi har i dag. Mens vi her i landet på årsbasis har omlag 1 prosent av arbeidsstyrken i arbeidsmarkedstiltak, har en i Sverige 3-4 prosent av arbeidsstyrken i denne type tiltak. For å motvirke dagens ledighetsproblemer og gi arbeidstakere et alternativ til passiv ledighetstrygd, er det nødvendig at vi bygger ut våre muligheter for å trappe opp denne virksomheten.

Spesielt bør de sider ved arbeidsmarkedstiltakene som fremmer omstillinger og inntak i arbeidslivet prioriteres. Det vil si at opplæringssiden bør styrkes for å gi arbeidstakere utdanning innenfor områder hvor det fortsatt er betydelig etterspørsel etter arbeidskraft. Dette vil gi arbeidstakere muligheter for en ny start i arbeidslivet. Samtidig har denne formen for utdanning også klar tilknytning til vår solidariske lønnspolitikk. Arbeidstakere som tidligere ikke har maktet å skaffe seg utdanning som gir et godt betalt arbeid kan gjennom arbeidsmarkedskurs bedre sine muligheter på arbeidsmarkedet.

Det er også viktig at bedrifter blir stimulert til å ta inn arbeidskraft. Dette kan f.eks. skje ved at en i større grad er villig til å dekke bedriftenes utgifter i den første perioden av et arbeidsforhold. Perioder med svikt i etterspørselen og produksjonsstans i bedriftene bør også utnyttes på en konstruktiv måte til opplæring og trimming av bedriftens arbeidstakere. Dette kan i stor grad gjøres i samarbeid med arbeidsmarkedsmyndighetene. Også her er det påkrevd med en større innsats fra Regjeringens side.

Når vi nå fra fagbevegelsens side må legge så stor vekt på å unngå en ytterligere økning i arbeidsledigheten, er det fordi vi står ved en skillevei i norsk økonomisk politikk. Ingen land som har stor arbeidsledighet har maktet å redusere denne vesentlig. Faren er at økt arbeidsledighet skaper grunnlaget for ytterligere økt ledighet - at arbeidsledigheten har i seg en selvforsterkende prosess, vet vi klart og tydelig. Norge må derfor unngå å komme i den samme situasjon som andre land.

1982-oppgjøret

Representantskapet har tidligere behandlet 1982-oppgjøret, og jeg skal derfor ikke bruke tid her på noen detaljert gjennomgåelse av erfaringer fra dette oppgjøret. La meg bare minne om det som den gang var vår hovedkonklusjon: At et for-

bundsvist oppgjør var fullt ut et ansvarlig oppgjør, og at også et forbundsvist oppgjør kan gi rimelig gode resultater tilpasset den aktuelle situasjonen.

Vi har etterhvert fått et bedre grunnlag for å vurdere den lønnsutviklingen som fulgte av lønnsoppgjørene i 1982. Selv om de endelige tallene for 4. kvartal ennå ikke foreligger, kan vi danne oss et bilde av lønnsutviklingen for de ulike grupper.

For *industrien* regner Det tekniske Beregningsutvalget i sin foreløpige rapport med en gjennomsnittlig lønnsvekst fra 1981 til 1982 på noe i overkant av 10 prosent. Lønnsveksten synes å bli noe sterkere for kvinner enn for menn. Med en prisstigning på 11,3 prosent medfører dette en svak nedgang i kjøpekraften på mellom 0 og 1 prosent.

For de ulike bransjer innen det tradisjonelle *LO-N.A.F.-området* synes lønnsveksten stort sett å ha vært den samme.

For den *offentlige* sektor ble lønnsveksten i gjennomsnitt 1 prosent høyere enn i privat sektor. Dette har særlig sammenheng med den oppjustering som fant sted 1. oktober 1981, og som fikk fullt utslag for 1982.

Selv om LO av mange oppfattes som selve symbolet på krav om høyere lønn må vi, som for foregående år, konstatere at det ikke er de tradisjonelle LO-grupper som fører an i lønnsutviklingen. I N.A.F.-bedriftene blir lønnsveksten for de høyere *funksjonærene* nesten 12 prosent, ifølge Beregningsutvalgets anslag. Dermed har lønnsveksten de siste to år vært 5 prosent større enn for arbeidergruppene. Når vi samtidig vet at deres lønnsnivå i utgangspunktet er betydelig høyere, står vi her overfor et vesentlig problem.

Det vesentlige er også at statistikken forteller oss at det er en stor gruppe funksjonærer utenfor LO, med høyere lønninger, som får en sterkere lønnsutvikling enn de typiske LO-medlemmene.

Går vi over til å se på enkelte bransjer som er skjermet for utenlandsk konkurranse, er lønnsveksten enda sterkere. *Bank og forsikring* hadde både i 1981 og 1982 en lønnsvekst på 13 prosent. Det er grunn til å anta at noe tilsvarende gjør seg gjeldende også innen andre tjenesteytende sektorer. I *varehandelen* kan en noe sterkere lønnsvekst enn gjennomsnittet forklares med et stort innslag lavlønte. Dette kan imidlertid ikke sies å gjelde f.eks. bank og forsikring.

Denne utviklingen er rent fordelingsmessig uheldig, og den er uakseptabel. Den medvirker også til en sterk prisstigning i skjermede sektorer som nå i vesentlig grad er med å svekke vår

kostnadmessige konkurranseevne. Dette skjer både gjennom smitteeffekt på den generelle lønnsutviklingen i samfunnet, og fordi varer og tjenester fra skjermede bransjer i høy grad er en del av industriens kostnader. Også banktjenester er kostnader for bedriftene.

Det er selvfølgelig fullstendig uakseptabelt at grupper som er underlagt andre lønnsavtaler eller ikke underlagt tariffsystemer og forhandlingssystemer i det hele tatt ikke viser den samme nøkternhet i lønnskravene som de store lønntakergruppene. Vi har pekt på dette i sekretariatets forslag til uttalelse. Dette er tatt opp med Regjeringen og vil bli tatt opp med alle våre arbeidsgivermotparter.

Etter min vurdering er det nå blant LOs medlemmer stor forståelse for og aksept av en nøkternhet i lønnskravene i den aktuelle situasjonen. Denne forståelsen vil bli betydelig redusert dersom det nå ikke gjøres et krafttak for å få alle inn under de samme lønsmessige rammer, og at det skapes økt sikkerhet for at dette holdes i perioden.

Lavlønnsprofilen

Før vi går nærmere inn på hensynet til de lavlønnte i det kommende oppgjør, er det naturlig å se litt på erfaringene fra de siste åra. Statistikken kan ikke fortelle alt om virkningene av lavlønnsprofilen fra 1980-oppgjøret. Men tallene viser klart at lavlønntiltakene har hatt meget stor betydning.

Hotell- og restaurantvirksomhet er det største av disse områdene. I forhold til industrien har lønnsnivået fått en vesentlig heving de siste to år. Dette gjelder både kvinner og menn. Vi har her eksempler på bedrifter som i løpet av to år økte sitt lønnsnivå med 60-70 prosent.

For rengjøringsbransjen og sjøfolk i innenriksfart, er lønnsnivået betydelig hevet for så å si alle ansatte.

For folk i industrien har effekten blitt mindre fordi innslaget av virkelig lavlønnte i utgangspunktet var mer begrenset. For tekebransjen og deler av NNN-området har imidlertid garantiordningen vært høyst merkbar.

Disse resultatene gir selvsagt ikke grunn til å si at vi har funnet en endelig løsning på lavlønnsproblemet. Vi har imidlertid tatt et stort skritt i riktig retning. Det viktigste er etter min mening at vi har fanget opp mange av de som tidligere *virkelig* var lavt lønnet. Dette hadde ikke vært mulig uten garantiordningen og den indirekte virkning den har hatt for andre oppgjør og avtaler.

Vi står overfor sterke motkrefter i arbeidet for lønnsutjevning. Hverken Regjeringen eller våre arbeidsgivermotparter er særlig opptatt av problemet - for å si det mildt. Vi har en vanskelig økonomisk situasjon som i høy grad også rammer lavlønnsbedriftene. Og vi må erkjenne at *lønnsnivået* er svært ulik fra bedrift til bedrift og fra bransje til bransje.

Dette forhindrer ikke at vi også i de sentrale forhandlinger må fremme krav som sikrer lavtlønnsgruppene. Hvis vi ikke gjør det, vil ulikhetene igjen forsterkes. Når det dessuten er gitt størst skattelette på toppen, er det klart at den lønnsøkning som oppnås i betydelig grad må komme de med lavere lønninger til gode.

Som kjent fikk utslagene av garantiordningen ved 1982-oppgjøret en annen utforming enn tidligere. Tillegget ble bestemt på forhånd uavhengig av nivået i den enkelte bedrift og gitt likt til alle. Denne løsningen kan ha sine fordeler, men stiller større krav til den indre fordeling på den enkelte bedrift.

Det positive er at flere får del i tillegget, og at ingen faller utenfor som følge av manglende forhandlingsdyktighet på den enkelte bedrift. Mange har også sett det som en fordel at en på denne måten får tillegget direkte innarbeidet i overenskomstens satser.

Prinsipper for tariffoppgjøret 1983

Årets oppgjør er et 2. årsoppgjør, som ledd i de toårige avtalene for tariffperioden 1982-84. Både i offentlig og privat virksomhet er det avtalt reguleringsbestemmelser for 2. halvår. Ifølge avtalene skal forhandlingene føres på grunnlag av den alminnelige økonomiske situasjon på forhandlingstidspunktet og utsiktene for 2. avtaleår samt pris- og lønnsutviklingen i 1. avtaleår.

Det er grunn til å presisere at et slikt mellomoppgjør som vi skal behandle her i dag, ikke gir grunnlag for å ta opp nye saker og reise nye typer krav. Avtalen er gitt - vår oppgave er nå å gi avtalen innhold for den siste delen av tariffperioden.

Derfor kan vi ikke nå legge opp til f.eks. nye måter å løse lavlønnsproblemet på enn det som er lagt til grunn i inneværende avtale. Derfor kan vi ikke nå reise nye krav som f.eks. har med arbeidstid og andre sosiale ordninger å gjøre.

Men vi må også forutsette at det ikke legges fram motkrav som bryter mot forutsetningene og intensjonene i den avtalen vi nå har. Det har fra enkelte vært reist spørsmål om innføring av karensdager igjen. Etter vårt syn vil dette være å bryte de for-

utsetninger som ligger til grunn for den tariffavtalen vi nå har.

Det er tatt hensyn til den nye sykelønnsordningen ved tidligere tariffoppgjør, og lønnstakerne har betalt for dette i form av lavere nominelle lønnstillegg. Sykelønnsordningen har således gått inn i rammene for lønnsoppgjørene helt fra 1978. På samme måten gikk uendret sykelønnsordning inn som en forutsetning for inntektsoppgjøret i 1982.

I forslag til egen uttalelse fra Representantskapet tar Sekretariatet avstand fra ethvert forsøk på å undergrave ordningen med full lønn under sykdom. Vi sier at «rett til full lønn under sykdom er en vesentlig del av de fellesgoder fagbevegelsen har tilkjempet seg».

Vi sier videre at når vi krever at en verner om ordningen med full lønn under sykdom, så har dette flere årsaker. Karensdager vil åpne for nye skjevheter, som først og fremst vil ramme de svakeste på arbeidsmarkedet hardest. Blant de som først og fremst vil bli rammet finner vi de grupper som har dårligst arbeidsmiljø. All forskning på dette området viser en klar sammenheng mellom dårlig arbeidsmiljø og høyt sykefravær.

Fra fagbevegelsens side er vi selvfølgelig klar over at et høyt sykefravær er med på å øke samfunnets og næringslivets kostnader. Vi har derfor i vårt forslag til uttalelse understreket betydningen av arbeidet for å redusere grunnlaget for sykefraværet. Vi sier i Sekretariatets forslag at samarbeidet mellom myndighetene og hovedorganisasjonene med dette siktemålet derfor bør videreføres.

Men jeg vil slå utvetydig fast at en slik reduksjon av bedriftenes kostnadsnivå ikke må gjenopplive gamle klasseforskjeller. Selv om de som ønsker å gjennomføre karensdager igjen legger vekt på at dette nå gjelder likt for alle grupper i samfunnet, så vet alle at enkelte grupper blir mer nøye kontrollert enn andre. Realiteten er at gjeninnføring av karensdager vil gjenspeile sosiale skiller som vi tidligere hadde, og som vi fikk fjernet i 1978.

Det er vår forutsetning ved dette oppgjøret at lavlønsgruppene må sikres mot en nedgang i kjøpekraften gjennom de tariffsystemer og garantiordninger som er bygget opp i de enkelte avtaler. Vi må altså - innen rammen av de avtaler som gjelder - få tillegg som sikrer lavlønsgruppene mot nedgang i kjøpekraften.

Ut fra ønsket om å bevare grunnlaget for vår levestandard, og unngå å komme i den situasjon som arbeidstakerne i mange andre land er i, nemlig å få redusert sin standard, har Sekreta-

riatet formulert vår målsetting når det gjelder kjøpekraften for inntektsoppgjøret i år slik:

«Kjøpekraften må opprettholdes for de med lavere og midlere inntekter.»

Fra fagbevegelsens side er det en selvfølge at vi tar hensyn til de realiteter som ligger på bordet. Selv om vi var uenig i å prioritere skattelettelse i den nåværende situasjon, er det en realitet at de er gjennomført, og slik at de største skattelettelsene er gitt for de høyeste inntektene.

I utformingen av de endelige kravene bør det bli tatt hensyn til dette. Når skattelettelsene først og fremst kommer høyinntekstgruppene til gode, må forhandlingene innrettes etter dette. Dersom vi får gjennomslag for dette, vil vi kunne si at vi har fått en solidarisk fordeling av ansvaret for å sikre sysselsettingen i tida framover.

I tilknytning til de prinsipper og krav vi nå reiser i forbindelse med tariffrevisjonen, må fagbevegelsen i tiden som kommer se nærmere på hele spørsmålet om inntektsfordelingen i samfunnet. Vi må stille spørsmålet: Står vi overfor en situasjon der kollektive lønnsforhandlinger betyr mindre og der individuelle avtaler og utnyttelsen av offentlige tiltak betyr mer og mer?

Inflasjonen har f.eks. bidratt til at forholdsvis mange har kunnet høyne sin standard betydelig. Mulighetene for å øke sin standard i inflasjonstider er imidlertid avhengig av at man mestrer kredittmarkedet. Evnen til dette er høyst ulikt fordelt i befolkningen, og derved er også vinnerne svært ofte de som hadde det best fra før.

Lønnsforhandlingene må derfor sees i sammenheng med hele vår økonomiske fordelingspolitikk.

Vi må i sterkere grad finne fram til former som styrker de lønnsforhandlingene som er basert på solidariske løsninger framfor snevre gruppeløsninger og individuelle strategier. Samtidig må vi engasjere oss enda sterkere i fordelingspolitiske spørsmål som bygger opp under og sikrer de resultater som oppnås ved tariffoppgjørene. Dette må vi komme tilbake til i en annen sammenheng.

I denne innledningen har jeg kommet med et tilbud til Regjeringen og arbeidsgiverne om et inntektspolitisk samarbeid ved årets inntektsoppgjør. Dette er gjort ut fra erkjennelsen av den vanskelige sysselsettingssituasjonen som også vårt land nå står oppe i. Landsorganisasjonen er villig til å ta sin del av ansvaret ved et slikt samarbeid.

Dersom Regjeringen og arbeidsgiverne avviser et slikt samarbeid, er jeg redd for at alle parter kan tape på dette. Dermed vil også den alminnelige økonomiske politikk komme dårligere ut, med fare for økt arbeidsledighet som resultat. Dette er ikke vårt samfunn tjent med, og vi skal vite å plassere ansvaret der det hører hjemme. Jeg vil med dette anbefale sekretariatets forslag til vedtak vedrørende forhandlingene i 1983 og uttalelsen om lønn under sykdom.

Dirigenten, *Leif Haraldseth*, takket for LO-formannens orientering, og refererte *Sekretariatets forslag til uttalelse om tariffoppgjøret 1982-84*. Forslaget lyder:

«Forslag til uttalelse fra representantskapet 20. januar 1983 om tariffoppgjøret 1982-84, opplegg for 2. avtaleår

Arbeidsledigheten

Den internasjonale økonomiske utviklingen er fremdeles meget svak. Arbeidsledigheten i OECD-området vil være omlag 35 millioner i 1983.

Regjeringen må til enhver tid ha et overordnet ansvar for en økonomisk politikk som sikrer full sysselsetting. Dette har vært retningsgivende for alle tidligere regjeringer i etterkrigstida, og dette syn har Landsorganisasjonen konsekvent hevdet overfor alle regjeringer, uansett partifarge.

Den internasjonale konjunkturutviklingen har vært svak etter 1973. Internasjonalt har arbeidsledigheten vist en stigning i hele denne tiden. Fram til siste regjeringsskifte har det imidlertid vært ført en politikk for full sysselsetting i Norge.

Etter regjeringsskiftet har imidlertid arbeidsledigheten vist en sterk stigning også i Norge, og er nå uakseptabel høy. Ledigheten har økt med 75% det siste året. Regjeringen har ikke maktet å utforme en politikk som fortsatt holder arbeidsledigheten nede.

Forhandlingene for 2. avtaleår

Foran tariffoppgjøret i 1982 stilte Representantskapet følgende oppgaver i forgrunnen for tariffperioden 1982-84:

- Full sysselsetting
- Sikre fellesgodene og en sosial profil

- Dempe pris- og kostnadsveksten
- Sikre konkurranseevnen.

I tillegg til dette satte Representantskapet opprettholdelse av kjøpekraften opp som et sentralt element i fagbevegelsens politikk. Det ble særlig pekt på sammenhengen mellom opprettholdelse av kjøpekraften og sysselsettingen.

Tariffoppgjøret i 1982 ble gjennomført som et forbundsvist oppgjør. Alle avtalene er 2-årige. Både i offentlig og privat virksomhet er det avtalt reguleringsbestemmelser for annet avtaleår, som har følgende hovedinnhold:

- Før utløpstidspunktet av 1. avtaleår skal det opptas forhandlinger mellom partene om eventuell lønnsregulering for 2. avtaleår. Ifølge avtalene skal forhandlingene føres på grunnlag av den alminnelige økonomiske situasjon på forhandlingstidspunktet og utsiktene for 2. avtaleår samt pris- og lønnsutviklingen i 1. avtaleår.

Ved felles opptreden kan fagbevegelsen fullt ut nytte sin samlede styrke ved årets oppgjør.

Lavlønnsgarantien

Lavlønnsgarantien ble ved tariffrevisjonen 1982 forlenget for to-årsperioden. For de forbund som kom fram i forhandlinger eller megling ble garantitillegget utløst fra 1. oktober 1982. Størrelsen på garantitillegget fra 1. oktober 1983 skal avgjøres under forhandlingene mellom LO og N.A.F. om eventuelle lønnsreguleringer for 2. avtaleår. Lavlønnsfondet skal ikke stå ansvarlig for nye tillegg. Forøvrig vises til vedtak på Representantskapets møte 8. desember 1981 vedrørende lavlønnsfondet.

Krav overfor Regjeringen

For fagbevegelsen står hensynet til sysselsettingen sentralt. Et samfunn uten full sysselsetting blir et fattigere samfunn, både menneskelig, sosialt og økonomisk.

Representantskapet mener at Regjeringens økonomiske opplegg for 1983 ikke ivaretar sysselsettingshensynet på en tilfredsstillende måte. LO er rede til å ta opp drøftinger med Regjeringen og Norsk Arbeidsgiverforening med sikte på å finne fram til endringer i det økonomiske opplegget som bedre ivaretar hensynet til sysselsettingen ut fra de nye arbeidsledighetstall som foreligger.

Prisutviklingen står også i år sentralt ved inntektsoppgjøret. Regjeringen må snarest utforme en prispolitikk for 1983 som

må gi et rimelig grunnlag for en holdbar prisprognose.

Dersom Regjeringen er innstilt på dette, og er villig til å bruke hensiktsmessige virkemidler i denne sammenheng, vil LO for sin del akseptere et nøkternt nominelt inntektsoppgjør i forhandlingene med sine tariffmotparter.

Grunnlaget for forhandlingene

Under årets forhandlinger vil Landsorganisasjonen legge følgende prinsipper til grunn:

1. Kampen for full sysselsetting er det overordnede mål. Dette gjør at konkurranseevnen, som er sammensatt av flere elementer, må stå sentralt.
2. Det samme hensyn gjør også at den offentlige sektor må styrkes. Den statlige og kommunale aktivitet må forsterkes både for å opprettholde sysselsettingen innenfor disse områder, og av hensyn til sysselsettingen i privat sektor.
3. Industri- og næringspolitikken sammen med arbeidsmarkedspolitikken må få en utforming som først og fremst ivaretar hensynet til sysselsettingen.
4. Regjeringen må legge fram konkrete forutsetninger om prisutviklingen for 1983.
5. Kjøpekraften må opprettholdes for de med lavere og midlere inntekter, Lavlønnsgruppene må sikres ved de tariffsystemer/garantiordninger som er bygget opp i de enkelte avtaler.
6. For fagbevegelsen er det sentralt at alle grupper i samfunnet bærer sin andel av byrdene for å sikre sysselsettingen. Skal det vises en nøktern holdning fra de LO-organisertes side er det en forutsetning at også andre grupper innordner seg de samme grunnholdninger med hensyn til kjøpekraft og inntektsfordeling. Videre må det også gjelde for de grupper som får sine inntektsforhold avgjort på annen måte enn gjennom forhandlinger. Disse krav må reises både overfor Regjeringen og alle arbeidsgivermotparter.

På denne bakgrunn gir Representantskapet Sekretariatet fullmakt til å utforme de endelige krav tilpasset de enkelte tariffsystemer.»

Videre refererte *dirigenten Sekretariatets forslag til uttalelse om full lønn under sykdom*, med følgende ordlyd:

«Uttalelse fra LOs Representantskap 20. januar 1983 om full lønn under sykdom

LOs representantskap har etter regjeringsskiftet høsten 1981 merket seg at N.A.F., regjeringsmedlemmer og andre gjentatte ganger har uttalt seg til fordel for karensdager under sykefravær (sykedager uten lønn). N.A.F. har varslet at spørsmålet vil bli tatt opp under vårens tariffoppgjør.

LOs representantskap avviser ethvert forsøk på å undergrave ordningen med full lønn under sykdom. Rett til full lønn under sykdom er en vesentlig del av de fellesgoder fagbevegelsen har tilkjempet seg. Det er helt klart at de kostnadsmessige konsekvenser for bedriftene inngikk i helhetsvurderingene ved tariffoppgjøret 1978.

Når LOs representantskap krever at en verner om ordningen med full lønn under sykdom, har dette flere årsaker. Karensdager vil åpne for nye skjevheter, som vil ramme de svakeste på arbeidsmarkedet hardest. Blant arbeiderne finner vi grupper med dårligst arbeidsmiljø. All forskning på dette området viser klar sammenheng mellom dårlig arbeidsmiljø og høyt sykefravær.

I denne forbindelse vil LOs representantskap understreke betydningen av arbeidet for å redusere grunnlaget for sykefravær. Samarbeidet mellom myndighetene og hovedorganisasjonene med dette siktemål bør derfor videreføres.»

Dirigenten gjorde merksam på at begge forslagene til uttalelse fikk enstemmig tilslutning ved behandlingen i Sekretariatet.

Dirigenten ga deretter ordet fritt til debatt.

Debatten:

Rolf Frøysland, Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund: - I forslaget til uttalelse er konkurranseevnen og arbeidsledigheten viet bred omtale. Det vises til at den internasjonale konjunkturutviklingen har vært svak etter 1973. Vi er således ikke oppe i noen ny situasjon, og går man tilbake til møtene i Representantskapet f.eks. i siste halvdel av 1970-årene, ser vi at disse problemene også da ble viet stor oppmerksomhet.

- Situasjonen er imidlertid noe annerledes nå på grunn av de høye arbeidsledighetstall vi har. Dessuten har vi fått en Høyre-regjering, hvor det føres en konservativ politikk med skattelettelser spesielt for de høyeste inntektene. Ansvar for konkurranseevnen, arbeidsledigheten og rentepolitikken, har Høyre-

regjeringen behendig plassert på fagbevegelsen og tariffoppgjøret. Det virker som om de i forbausende grad har klart å få gehør for dette. Fagbevegelsen har på ingen måte nådd ut med å plassere ansvaret der det hører hjemme, nemlig hos Regjeringen og dens økonomiske politikk.

- I forslaget til uttalelse står det at LO på bakgrunn av situasjonen vil akseptere et nøkternt nominelt inntektsoppgjør. Det er imidlertid nokså uklart hva dette virkelig innebærer. Det avgjørende etter min mening er at det i forslaget stilles to helt klare betingelser, nemlig at Regjeringen skal endre det økonomiske opplegget for bedre å ivareta hensynet til sysselsettingen. Og at Regjeringen må utforme en prispolitikk som gir grunnlag for holdbare prisprognoser for 1983. Vi i NNN støtter disse krav. Vi regner da med at kravene blir avklart med Regjeringen før det overhode tallfestes økonomiske krav i forbindelse med oppgjøret. Dersom Regjeringen ikke imøtekommer våre krav, går vi ut fra at det vil få betydning for de krav som fremmes fra LOs side.

- På representantskapsmøtet i januar 1981, ved behandlingen av minioppgjøret for 1981, ble det sterkt understreket av LOs formann i forbindelse med lavlønsspørsmålet, at det var en prioritert oppgave å føre videre den solidariske lønnspolitikken. Dette er understreket ved flere anledninger. Denne linjen fikk imidlertid etter vår oppfatning et alvorlig skudd for baugen ved tariffoppgjøret i fjor. Tor Halvorsen viste i sin innledning til de gode resultatene av garantiordningen for 1980. Denne vurderingen er vi fullt og helt enig i, idet garantiordningen av 1980 ga gode resultater for de lavest lønte. Men det er dessverre så synd at vi ikke har denne garantiordningen lenger, for den ble ikke fornyet i 1982. I stedet fikk vi en uklar forhandlingsbestemmelse. Denne forhandlingsklausul vedrørende spørsmålet om garantitillegg pr. 1. oktober i år, er omtrentlig tatt med i uttalelsen. Spørsmålet om et garantitillegg til høsten er altså nå gjort om til et forhandlingstema med Norsk Arbeidsgiverforening. Det er høyst uklart hva disse forhandlingene vil gi som resultat. Hva skjer dersom man i forhandlingene med N.A.F. ikke oppnår resultater på dette området? Det som forøvrig sies, eller ikke sies i uttalelsen, om lavlønsspørsmålet og den solidariske lønnspolitikken, finner vi i en for oss høyst uklar og lite tilfredsstillende formulering under punkt 4.

Ved alle fellesoppgjør - både hovedoppgjør og minioppgjør - har det i mange år vært fremmet krav om graderte lavlønns tillegg i tillegg til et generelt tillegg. Så sent som ved minioppgjø-

ret i 1981, ble det med utgangspunkt i den solidariske lønnspolitikken fremmet krav om, og gitt graderte lavlønns tillegg og et generelt tillegg. I tillegg til de graderte lavlønns tilleggene om våren, ble det om høsten automatisk gitt garantitillegg etter den opprinnelige garantiordningen av 1980.

- Dersom LO fortsatt skal være troverdig i lavlønsspørsmålet, må det kreves spesielle lavlønns tillegg innen den økonomiske ramme som ble fastlagt, uansett om den økonomiske ramme blir nøktern eller ikke. Vårt landsstyre vedtok i går enstemmig at vi skulle fremme følgende forslag til erstatning for Sekretariatets forslag til punkt 4:

«4. Kjøpekraften må opprettholdes for de med lavere og midlere inntekter.

I samsvar med den solidariske lønnspolitikken, må det innenfor den økonomiske ramme for oppgjøret pr. 1. april gis graderte lavlønns tillegg etter mønster fra tidligere oppgjør».

Representantskapets synspunkter på vårt forslag vil avklare om LO fortsatt, og i tråd med Handlingsprogrammet, står på den solidariske lønnspolitikken.

- Når det gjelder behandlingsmåten av forslaget, så vil det fra min side ha en viss betydning hvordan Representantskapet stiller seg. Jeg vil imidlertid ikke se bort fra at det kan være rimelig at det oversendes Sekretariatet med Representantskapets anbefaling.

Svein Fjellheim, Norsk Nærings og Nytelsesmiddelarbeiderforbund, innledet sitt innlegg med en sak som ikke sto på Representantskapets sakliste, men som han gjerne ville nevne på vegne av flere av fagforeningene.

- Når det gjelder den time-streiken vi hadde i november, var ingen i tvil om berettigelsen av streiken. På lokalt hold er det imidlertid blant en del tillitsmenn og medlemmer en viss misnøye med selve gjennomføringen av streiken. Tidspunktet fra Sekretariatet vedtok å effektivere streiken mandag 1. november til den skulle settes i verk 4. november, ble sagt å være noe for kort til at tillitsmennene fikk tid til å effektivere streiken skikkelig.

Erfaringene etter streiken viste dessuten at det var en rekke bedrifter hvor man forflyttet spisepausen o.lign. og streiket bare en halv time. Dette skapte visse reaksjoner blant dem som tok fullt ut én time. Det som vel imidlertid skapte de største reaksjonene, var at LO på den ene side gikk ut og ba om at

samtlig av LOs medlemmer deltok i streiken, mens LOs nestformann etter streiken uttalte at det selvsagt var opp til den enkelte hvorvidt man ville delta i streiken eller ikke. Det ligger jo i sakens natur at dette nødvendigvis måtte skape problemer.

- Når det gjelder Sekretariatets forslag til uttalelse om tariffoppgjøret, så deler jeg fullt ut det hovedprinsipp som legges til grunn ved forhandlingene, at kampen for full sysselsetting er det overordnede mål. Størrelsen på tilleggene er det vanskelig å ha noe konkret oppfatning av i dag, men det kravet som endelig utformes av Sekretariatet må etter mitt skjønn inneholde tillegg for de lavlønne og grupper med midlere inntekter, i en størrelse som sikrer disse opprettholdelse av kjøpekraften.

Regjeringen og Norsk Arbeidsgiverforening framstiller det som en sannhet, at hvis man bare får et null-oppgjør i 1983, så er alle industriens problemer løst. Dette må avvises. De fagorganiserte er lei av å bli tillagt all skyld for den tilstand som deler av norsk industri har havnet i. Alle her vet at det er en rekke andre kostnadsfaktorer som er hovedårsaken til svekkelsen i konkurranseevnen. Lønnskostnadene er bare en liten del av de totale kostnader.

- En viss moderasjon ved årets minioppgjør av hensyn til sysselsettingen, er et naturlig bidrag fra fagbevegelsen - som vel er den organisasjon her i landet som flere ganger har vist at man tar sin del av ansvaret for de problemer som oppstår i samfunnet. Det samme kan derimot ikke sies om enkeltgrupper som står utenfor LO. Nok en gang har Det tekniske beregningsutvalget lagt fram tall som viser at det er grupper utenfor LO som har hatt den største lønnsutviklingen. Det blir ikke omtalt av Norsk Arbeidsgiverforening og Willochs regjering på samme måte. Dette er helt uakseptabelt.

Jeg ville gjerne ha en kommentar fra formannen på hvordan man har tenkt at man i år, for å få gjennomslag for en viss moderasjon i LOs grupper, skal kontrollere at gruppene utenfor LO holder seg til de rammene man blir enig om i LO-N.A.F.-området. Jeg synes det er ytterst beklagelig at Regjeringen Willoch i en tid med enorm stigning i arbeidsløsheten, prioriterer å gi skattelette til de høytlønte som er i fast arbeid. Jeg håper at man her kommer fram til krav fra LO som gjør at en kan få en viss sosial profil på den økonomiske politikken i framtida.

Karensdagene ved sykefravær må blankt avvises, og jeg støtter fullt ut forslaget til uttalelse som foreligger om full lønn under sykdom.

Lars A. Myhre, Norsk Olje- og Petrokjemisk Fagforbund, sa innledningsvis at det var lite å innvende mot de ting formannen tok opp i sitt innlegg, rapporten han ga om den økonomiske situasjonen og de dystre perspektiver vi går i møte.

- Punkt 4 i forslaget til uttalelse om tariffoppgjøret presiserer at lavere og midlere inntekter skal opprettholde kjøpekraften. Ved den videre presentasjon for våre medlemmer er vi nødt til å få presisert hva som er *midlere* og hva som er *lavere* inntekter. Vi må være i stand til å forklare hvilke av våre medlemsgrupper som *ikke* kan gjøre regning med å opprettholde kjøpekraften.

- LOs problem blir overfor nettopp disse medlemmene å forklare hvordan de kan fremme sine interesser og sine lønnskrav gjennom et medlemskap i LO. Og da må vi være rede til å svare på en del helt sentrale spørsmål. Det slås i forslaget til uttalelse fast at konkurranseevnen er sammensatt av flere elementer. Arbeidsgiverne hevder til stadighet at lønnsnivået er det viktigste av disse elementene. Vi på vår side hevder andre synspunkter. Er det ikke slik at en heving av lønnsnivået for de høyere inntektsgruppene som regel har mindre å si for konkurranseevnen enn en sterkere heving av de lavere inntektsgruppene? Hvis dette er tilfelle, og vi samtidig til stadighet slår fast at lønnsnivået ikke er det vesentligste for konkurranseevnen, bør vi da som organisasjon bruke det som et argument? Mitt svar er nei!

- I punkt 5 stiller vi som forutsetning at Arbeidsgiverforeningen og myndighetene skal påse at det ikke bare er LOs høyere lønnsgrupper som skal få en redusert kjøpekraft. Kan vi gjøre regning med noe bindende tilsagn fra Regjeringen om at f.eks. folk som tjener mer enn 200 000 kroner nå ikke skal få økt sin kjøpekraft eller ikke få noen lønnsøkning? Vi kan overhode ikke regne med at Regjeringen vil lage noen slik lov. Kan vi gjøre regning med arbeidsgivernes lojale innsats for å redusere kjøpekraften, og ikke gi uorganiserte høytlønsgrupper noe utover det som vi får? Jeg må innrømme at jeg ikke tror på denne lojaliteten fra arbeidsgivernes side. Jeg stiller meg derfor sterkt skeptisk til å legge denne begrensningen på oss, med den formuleringen som er gitt i punkt 4. Slik jeg ser det, betyr det at vi legger et press på de av våre egne grupper som har mer enn middels inntekt, mens de som står utenfor LO kan få sitt lønnsnivå regulert på en helt annen måte.

- Jeg tror at de grupper som vi sier skal få en redusert kjøpekraft, igjen sterkt vil vurdere hvorvidt de har noe i vår organi-

sasjon å gjøre. Dette bringer meg over til det som må være vesentlig for oss når vi snakker om vårt opplegg for tariffoppgjøret. Vi har satt oss som mål å utvide Landsorganisasjonens innflytelse. Det vi imidlertid ser i dag, er at andre organisasjoner opptrer mer som lønnstakerorganisasjoner enn de tidligere har gjort. Før opptrådte de som yrkesinteresseorganisasjoner, i dag har de begynt å interessere seg for helt andre spørsmål. De er blitt aktive konkurrenter for oss blant de såkalte nye målgruppene. Det er også et faktum at veksten i arbeidsstokken i det vesentlige finner sted innenfor det tekniske, merkantile personale og EDB-personale, og det er denne gruppen som vokser forholdsvis sterkere enn andre grupper i bedriftene. Hvis vi skal ha et rimelig håp om å nå disse gruppene med vårt budskap, må vi ikke formulere våre lønnskrav slik at vi støter dem bort fra LO. Vi må legge opp vår politikk for fremtiden, ikke for fortiden. Det må være vesentlig i denne sak.

- Det har imidlertid ikke noen hensikt for meg å sette fram forslag om at man skal opprettholde kjøpekraften for alle grupper. Blir vi stilt overfor det faktum at vi ikke kan opprettholde kjøpekraften for alle, så må det være vår solidariske oppgave å prioritere de lavest lønte. Jeg tror imidlertid at formuleringen i punkt 4 virker uheldig, og vil bli vanskelig å forsvare utad.

Jeg fremmer følgende forslag til formulering av punkt 4:

«Kjøpekraften opprettholdes i gjennomsnitt med prioritet på de lavere lønnsgrupper.»

Når vi snakker om lavere og midlere inntekter, er det basislønn vi mener, eller mener vi alle de tillegg som er tilstede, ikke minst innenfor våre grupper, hvor tilleggene kan komme opp i 40-50 prosent av lønnen?

Jeg fremmer derfor også et forslag som lyder:

«Med lønn menes basislønn uten tillegg for ubekvemt arbeidssted, arbeidstid etc.»

Odd Bach, Norsk Transportarbeiderforbund, ville gjerne først helt generelt gi uttrykk for at det foreliggende forslag til uttalelse først og fremst må betraktes som noe i retning av en fullmaktsuttalelse, hvor man gir uttrykk for visse prinsipielle oppfatninger, men stopper med det. - Det må vel antagelig være slik, i og med at vi har et forhandlingsutvalg som i neste

omgang gjennom Sekretariatet må få kjøtt og blod på selve forhandlingsopplegget.

Under avsnittet om «Lavlønnsgarantien» sier man ganske bastant at «størrelsen på garantitillegget fra 1. oktober 1983 skal avgjøres under forhandlingene mellom LO og N.A.F. om eventuelle lønnsreguleringer for 2. avtaleår.» Jeg kan ikke forstå dette annerledes enn at en i år, som i fjor, tar sikte på allerede nå i vår å bestemme utslaget av 85 prosent-bestemmelsen - altså før tallene er kjent skal man ha avgjort hvilke tillegg som skal komme som resultat av 85-prosentbestemmelsen pr. 1. oktober 1983. Det er klart at det da reiser seg en rekke usikkerhetsmomenter.

Under oppgjøret i fjor ble det lagt til grunn at 2. kvartalsstatistikkene for 1982 ville vise et utslag på 85 prosent-regelen på kr. 37,45. Og det ble da avgjørende for de tillegg som ble stipulert, og som skulle gis pr. 1. oktober. Vi har nå fått beregninger på bakgrunn av den faktiske lønssituasjonen pr. 2. kvartal 1982, som viser at tallene er ikke ubetydelig høyere. Hvis en hadde ventet på tallene fra 2. kvartal 1982, ville utslagene pr. 1. oktober i fjor vært høyere enn det man forhandlet seg fram til. Avviket er ganske betydelig, og i og med at Tor Halvorsen innledningsvis pekte på et par fordeler ved å beregne utslaget av 85 prosent-bestemmelsen på forhånd, så vil jeg minne om at de negative sidene også er tilstede - noe som etter min mening veier tyngre enn fordelene. De som ligger aller lavest på lønnsstigen vil komme ut med et redusert resultat i forhold til beregningsmodellen fra 1980. Det er de som ligger aller dårligst an som bør ha den største oppmerksomheten. En skaller litt av selve idéen ved å innføre denne solidaritetsbestemmelsen på 85 prosent. Men kanskje enda mere avgjørende er denne første feilberegningen. Vi har fått oppgitt kr. 38,15 som utslag av 85 prosent-bestemmelsen hvis de faktiske tallene hadde blitt lagt til grunn. Og for de ekstremt lavlønte er en differanse på 70 øre timen viktig.

- Jeg vil sterkt advare mot at man gir seg inn på modellen fra 1982 når det gjelder å forhåndsberegne utslaget av 85 prosent-bestemmelsen. Med tanke på de som ligger under dette nivået, tror jeg at vi opptrer riktigst og mest rettferdig ved å holde fast ved at utgangspunktet for forhandlingene skal være tallene for 2. kvartal 1983 - altså gå tilbake til modellen fra 1980 og -81. Jeg kan ikke se at det i avtalen så langt ligger noen forpliktelse for LO til å videreføre linjen fra 1982. Har jeg misforstått dette, vil jeg gjerne ha det oppklart.

Trygve Johnsen, Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund: - Jeg gir min støtte til de prinsipper og rammer som Sekretariatet innbyr Representantskapet til å vedta i forbindelse med minioppgjøret. Det er et meget nøkternt opplegg, og det bør det være i disse vanskelige tidene. Men det må ikke bare bli LOs medlemmer som viser moderasjon. Det er helt riktig at Sekretariatet har lagt opp til at det skal inkorporeres visse vilkår. Det gjelder krav til myndighetene i forbindelse med sysselsettingen og prisutviklingen, men også at andre inntektsgrupper ikke må ta ut mer enn hva de fagorganiserte får. Jeg synes LO må få et klart svar på disse spørsmålene før en trekker den endelige konklusjon.

- Om 1982 vet vi nå at de som arbeider i den konkurranseutsatte del av industrien kom dårligst ut i kjøpekraftsutviklingen. Det er naturlig at prisene opptar oss sterkt i forbindelse med oppgjøret. Jeg kan likevel ikke være med på å reise krav om prisstopp, slik det har vært antydning fra enkelte hold. En forstår årsaken til at en slik tanke dukker opp i fagbevegelsen, for vi er alle misfornøyde med Regjeringens handtering av prisene. Høyres prispolitikk er jo ikke å ha noen prispolitikk, det er spørsmål om kreftenes frie spill. Det er ikke vår politiske linje. Det er mest sannsynlig at Regjeringen ville svare nei på et krav om prisstopp, og da ville et slikt utspill fra Representantskapet være å kaste blått i øynene på våre medlemmer. Men det kan selvfølgelig tenkes at Regjeringen ville benytte anledningen til å sette i verk en lønnsstopp. Det er i alle fall en illusjon å tro at Høyre-regjeringen griper til prisstopp uten samtidig å gjøre noe med lønningene.

- Forhandlingene denne gang er fastlagt i reguleringsbestemmelsen, og det er helt klare begrensninger for hva som kan tas opp til nærmere drøftelse. Vi må ikke komme i en situasjon hvor vi skaper ny splid innad i LO-familien.

Jeg er glad for at Sekretariatet tar angrepene på sykelønnsordningen meget alvorlig, og legger fram et eget forslag til uttalelse om dette. Det var i sin tid et sosialt rettferdsspørsmål å bli kvitt karensdagene. Vi var stolte da vi kunne si at dette var historie. La det fortsatt bli det. Det er hevdet at Norge har en sykelønnsordning bedre enn noe annet land, og at det derfor igjen må kunne innføres karensdager for å bedre konkurranseevnen. En slik argumentasjon holder ikke. Hva med de andre sosiale ordningene. Vår pensjonsalder er den høyeste i Europa, og de fleste land i Vest-Europa har kortere arbeidstid enn oss. Innfø-

ringen av karensdager vil i alle fall ikke redde norsk konkurranseevne. Det dreier seg i beste fall om noen tiendedeler. Dessuten er det etter vår oppfatning andre mer positive veier å gå for å få ned sykefraværet. Vi har erfaring for at bedrifter som har skapt et bedre arbeidsmiljø, i neste omgang har fått lavere sykefravær. På dette området vil vi være med og gjøre en jobb.

- I det siste har det dukket opp et nytt begrep i tilknytning til karensdagene, såkalte «myke karensdager». Det betyr visstnok at man skal ha delvis utbetalt for disse dagene. Men hvis man på regjeringshold tror at det vil være mer fordøyelig fra vår side, så tar de fullstendig feil. Vi vil ikke ha noen form for karensdager. Høyre-regjeringen skal få avløsning i 1985, men statsminister Willoch bør kunne finne en mer intelligent måte å bli avløst på enn ved å rive ned sosiale ordninger som lønnsstærkerne setter høyt, og som de også har betalt for gjennom tariffoppgjørene.

- Vårt råd til Regjeringen bør derfor være: Rør ikke sykelønnsordningen.

Harald Hansen, Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund, sa at det opplegget man hadde fått presentert både gjennom formannens innledning og i forslaget til uttalelse var meget realistisk, og at det antagelig ville kunne få en kompakt støtte blant en alt overveiende del av medlemmene.

I forbindelse med forslaget til uttalelse fremmet *Harald Hansen* følgende forslag:

«Ordet «uakseptabel» erstattes med «skremmende» i 4. avsnitt i uttalelsen om Tariffoppgjøret 1982-84.»

- Fra vår side er enhver form for arbeidsledighet uakseptabel, enten den er i promille eller prosenter.

Arbidsledigheten er skremmende, men vi kan ikke bare snakke om internasjonale konjunkturer når vi opplever at både staten og kommunene setter bremseklosser på budsjettene. Da gjør man jo det motsatte av det man egentlig skulle. Myndighetenes oppgave skulle jo egentlig være å slakke på bremseklossene. Jeg tror imidlertid at vi ikke er flinke nok til å hevde vår mening om dette. I den anledning vil jeg minne om hva som skjedde i 1935, da Nygaardsvold stilte seg i spissen for regjeringen. I det «fattig-Norge» vi dengang hadde, var det en av hovedoppgavene å få hjulene i gang og få folk i arbeid. Det er dette vi i større utstrekning enn tidligere bør si i fra om.

- En annen viktig ting er å stå vakt om tilkjempede sosiale goder. Når det gjelder sykelønnsordningen får Arbeidsgiverforeningen i denne saken følge av alle konservative grupperinger. Jeg tror det er riktig at vi også her går mer offensivt ut. Det er sagt at hvis vi nå får en eller annen form for karensdager, så skal det gjelde alle. Men det er vel ingen her som tror at dette vil gjelde alle. Vi i fagbevegelsen må nå si klart i fra til myndighetene: Hold hendene vekk fra sykelønnsordningen, ingen tukling med de sosiale godene vi engang har oppnådd!

Egil Bøckmann, Handel og Kontor i Norge: - Arbeidsgiverforeningen, de borgerlige partiene og deres talerør har i lang tid propagandert med at årsakene til de økonomiske krisetilstandene i stor utstrekning er å finne i for høye lønninger, som angivelig ødelegger landets konkurranseevne. Vi blir forespeilet økt sysselsetting bare vi stiller moderate lønnskrav.

- Det er beklagelig å registrere at propagandaen er så dyktig tilrettelagt at den har vunnet gehør blant mange av våre medlemmer i fagbevegelsen. Det er urovekkende når man finner at slike tanker også inngår i tankegangen hos dem som skal stå først i forsvaret av de organisertes interesser. Jeg må beklage at jeg finner rester av slike tanker også i forslaget til uttalelse om vårens oppgjør. I utkastet fra Sekretariatet beskrives den økonomiske krisen, og det kreves full sysselsetting. Men hva med krisens årsaker og botemidlene mot den. I punkt 1 og punkt 5 i utkastet gis det inntrykk av at sysselsettingen, og dermed krisen, hovedsaklig er avhengig av konkurranseevnen, og blant disse faktorene lønningene. I punkt 5 snakkes det om «byrdene for å sikre sysselsettingen». Det skinner igjennom at nøkternhet og moderasjon er nødvendig for å trygge sysselsettingen, d.v.s. komme ut av krisen. Vi bør nå fastslå at krisen først og fremst ikke er et resultat av feil politikk, manglende sosialt sinelag, sykefravær, sløsing, høye lønninger, kravmentalitet eller for høyt offentlig forbruk. Krisen er den normale måten et kapitalistisk økonomisk system virker på, i dag som tidligere. Krisen er ikke et engangsfenomen. Hovedårsaken finner vi i investeringene i det private næringliv - skaping av flere arbeidsplasser, som bestemmes av forventninger om framtidig profitt, og ikke samfunnsmessige behov. Krisens voldsomme virkninger internasjonalt er i hovedsak forbundet med utbredelsen av frihandelssystemet. Dette er enkle, men grunnleggende forutsetninger vi er tjent med å holde fast på. Og la oss nå ikke bli lurt av borgerlig propaganda om at vi nok skal få økt sysselsettin-

gen bare vi modererer våre lønnskrav og får skåret ned de offentlige budsjetter.

- Den økonomiske krisen kan ikke løses ved lønnsoppgjør. Vi må ha som målsetting å hindre ytterligere øking av krisens byrder for LOs mange medlemmer. Disse byrdene består både av arbeidsledighet og nedsatt levestandard. Er det da slik at det ikke lar seg gjøre både å opprettholde sysselsettingen og levestandarden i våre dagers kapitalisme? Er det slik at full sysselsetting er en byrde for samfunnet? Hvis det er riktig, er det virkelig litt av en attest for dette systemet. Det er enkel bedriftsøkonomi at en bedrift eller en bransje i vansker vil kunne bedre sin konkurranseevne, og kanskje overleve, om den klarer å redusere sine kostnader, deriblant lønnskostnadene. Men for oss bør det også være enkel sosialøkonomi at det samme ikke kan gjelde for et helt land. Hvis man reduserer lønningene i et helt land, reduseres samtidig folks kjøpekraft og etterspørsel. Det betyr nødvendigvis lavere produksjon og høyere arbeidsledighet. I dag konkurrerer alle kapitalistiske land med hverandre ved å redusere sine kostnader, og lønnskostnadene pr. produsert enhet har blitt hovedfaktoren i konkurransen. Igjen er det slik at et land som har problemer med sin eksport, f.eks. kan rette opp en slik situasjon ved å redusere lønnskostnadene pr. produsert enhet. Men det går ikke når alle land fører den samme politikken. Da skaper man en ond sirkel som innsnevrer alle markeder og øker arbeidsledigheten over alt.

- Høyre og Norsk Arbeidsgiverforening hevder at Norge må forbedre sin konkurranseevne for å styrke sysselsettingen. I den forbindelse presenteres vi for beregninger som viser hvor mye vår konkurranseevne er forverret i forhold til våre handelspartnere. Hvis dette resonnementet er riktig, så må jo sysselsettingen ha blitt trygget i de land som har forbedret sin konkurranseevne overfor sine handelspartnere. Men alle har vel ikke tapt? Er det da slik at arbeidsplassene har blitt trygget i 1982 i f.eks. Vest-Tyskland, Japan, Sverige, Storbritannia, Danmark og Belgia? Vi som er her vet svaret, og derfor bør vi også vite hva vårt svar skal være til alle som forteller oss at oppskriften for å komme oss ut av krisen er å konkurrere oss gjennom den eller spare seg til arbeidsplasser.

- Når dette ikke er mulig i dag, er det fordi reduserte lønnskostnader, som jo i mange tilfeller gir økte eierinntekter, ikke resulterer i økte investeringer, og dermed flere arbeidsplasser. Høyre-regjeringen er nå i ferd med å redusere investeringene i den offentlige sektor med 5-6 prosent. Industriinvesteringene

falt med ca. 20 prosent i fjor og ventes å falle ytterligere 15 prosent i år.

- Dersom lønnsoppgjøret i denne situasjonen fører til en reduksjon av kjøpekraften på 2-3 prosent, er det bare én sikker virkning av dette, nemlig større arbeidsledighet. Det er fra faglig kompetent hold antydnet et tall på rundt 100 000 arbeidsledige i løpet av høsten med en slik politikk. Derfor er det viktig for å trygge sysselsettingen at kjøpekraften opprettholdes. Opprettholdelse av kjøpekraften er moderasjon nok ved dette oppgjøret. La oss få et nominelt oppgjør som sikrer kjøpekraften i gjennomsnitt. De lavlønnte må selvsagt få mest, og jeg har all mulig sympati for de tankene som ble lagt fram av NNNs representanter. De høytlønnte har Regjeringen tatt pent vare på gjennom de siste to års skattelettelser. Men vi må samtidig formulere oss her på en måte som ikke driver bedre lønte rett i armene på «gule» organisasjoner. I den anledning støtter jeg Lars A. Myhre.

Egil Bøckmann fremmet følgende endringsforslag:

«Punkt 1, side 3.

Første setning blir stående. Neste setning erstattes av følgende:

«Utforming av en ekspansiv økonomisk politikk som sikrer kjøpekraft og langsiktig avsetning for varer og tjenester, må stå sentralt.»

«Punkt 5, side 4.

Første setning strykes. Annen setning skal lyde som følger:

«Et moderat lønnsoppgjør for de store lønnstakergrupper forutsetter at også andre grupper innordner seg de samme grunnholdninger med hensyn til kjøpekraft og inntektsfordeling.»

Videre som i det foreliggende utkastet fra Sekretariatet.»

- Vi må nå prøve å komme på offensiven og få et overtak på N.A.F. og Høyre-regjeringen. Dette kan man etter min oppfatning gjøre hvis man lager en modell som går på et generelt tillegg pr. 1/4 eller 1/5, som dekker prisutviklingen og sikrer kjøpekraften til den tid. Deretter kunne man muligens ta sikte på kompensasjonsdatoer for videre prisstigning, f.eks. pr. 1/8 eller 1/1.1984, som likeledes vil kunne sikre opprettholdelse av kjøpekraften. På den måten viser vi moderasjon ved å få kompen-

sasjonen på etterskudd, samtidig som jeg tror at vi helt klart kan plassere ansvaret for prisstigningen på Regjeringen og arbeidsgiverne.

Formiddagsmøtet sluttet kl. 1300.

Ettermiddagsmøtet

begynte kl. 14.30.

En fortsatte debatten om punkt 1 på saklista - Tariffoppgjøret 1982-84 - 2. avtaleår:

Olav Fjærestad, Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund: - Formannen var inne på en mengde vesentlige punkter som vedrører det forestående oppgjøret, men jeg kunne nok ønske at han ville være noe mer konkret når det gjelder enkelte av punktene. Jeg tenker spesielt på prisreguleringen. Vi har erfaring for at vi subsidierer enkelte andre land når det gjelder priser på importvarer, noe jeg ikke synes er riktig i den situasjon vi befinner oss. At vi gjorde det i den tiden vi hadde overskudd både av arbeid og penger, var greit, men nå er situasjonen en annen.

- Innen boligpolitikken opplever vi nå at vi sitter med en rekke nye boliger som ingen har råd til å flytte inn i, noe som skyldes de finansieringsproblemer som har oppstått etter takstendringen. Forsikringsselskapene disponerer en del av sin forvaltningskapital som lån til boliger. Imidlertid setter de sine penger i investeringsselskaper og garanterer for lånene, noe som fordyrer lånene helt opp til 6 prosent. Dette bør man også ta med i vurderingen.

- Jeg savner også en del konkrete forslag for å få bukt med arbeidsledigheten, for man må vel ha vært inne på tanken om hva som kan gjøres for å bøte på det. Høyre har snakket om å utvide klasseantallet, slik at flere unge kan få skoleplass. Jeg ser imidlertid ikke det som noen løsning, fordi dette bare er nedfrysing av arbeidskraft til senere bruk. Hvis skoleverket skal overta en del av disse unge menneskene, så burde skoleverket fulgt opp med utdanningstilbud som dekker de krav arbeidsmarkedet og samfunnet i dag stiller til ny arbeidskraft. Vi utdanner en hel mengde mennesker med almenutdanning, som ikke kan gjøre noe spesielt.

- Skatteletten kommer de høytlønnte tilgode, og de fikk også

prosenttillegg på lik linje med de lavlønte. Hvor mange prosent tillegg fikk disse gruppene totalt?

Når det gjelder spørsmålet om gjeninnføring av karensdager, så vil Høyre nå føre oss tilbake til huleboerstadiet. Det siste utspillet er å frata de timelønte deres rett til økonomisk hjelp under de første sykedagene. På dette felt har vi nå i mange år følt oss som en pariagruppe i samfunnet. Det er ingen som tror vi er syke når vi er borte én eller to dager fra arbeidet.

- Er det disse pengene de skal rette opp vår økonomi og skaffe oss nye arbeidsplasser med?

Skal byrdene ved Høyre-regjeringens økonomiske politikk fordeles likt på alle samfunnslag, eller er de lavlønte en så stor gruppe at de alene kan redde landet fra økonomisk ruin?

Rino Olsen, Telemark fylke, sa at han ikke hadde så mange innvendinger mot Sekretariatets opplegg, men var enig med Lars A. Myhre i at den foreliggende formulering om «midlere» inntekter burde ha vært formulert noe klarere.

- YS har faktisk klart å komme sterkt inn ved en så sterk forening som ved Hydro. Jeg tror at vi skal være klar over at vi kan miste medlemsgrupper hvis vi ikke klarere presiserer hva vi vil gjøre for de andre gruppene. Jeg synes det burde stå at «LO vil arbeide for at alle medlemmene får opprettholdt sin kjøpekraft». Naturligvis er jeg enig i prioriteringen av de lavlønte, men jeg tror vi skal være klar over at hvis vi i tillegg til problemer med sysselsettingen og permitteringer også skal få to fagforeninger på arbeidsplassene for de samme gruppene, er jeg redd for at det blir svært vanskelig for oss.

- Jeg synes også at LO må gå mye sterkere ut mot arbeidsledigheten og den politikken som blir ført på dette området. Når det gjelder arbeidsledighetstrygden, så betales den for 40 uker pr. år. Jeg har nå hørt rykter om at det er meningen at den skal gå ned til 30 uker. Dette er et meget urettferdig system - det burde ha vært utbetalt for 52 uker pr. år. Vi er nå vitne til at arbeidsvillige kvinner og menn må stå i kø på sosialkontorene for å få betalt sine utgifter. Telemark er et fylke hvor det alltid har vært en pressituasjon på arbeidsmarkedet. Der går man nå snart mot de helt store høyder i arbeidsledighet, og man ser ikke noen som helst antydning til at det forsøkes nye tiltak for å bedre på situasjonen. Dette er en situasjon vi må ta meget alvorlig.

- Sykelønnsordningen har nå kommet i fokus igjen. Jeg er enig i uttalelsen, men vi må kjøre mye, mye sterkere ut overfor

Høyre og arbeidsgiverne, som bruker både pressen og fjernsynet til å markedsføre det store sykefraværet. Jeg har ikke noen tro på det, jeg tror det har mye med miljøet å gjøre på de bedriftene hvor sykefraværet er størst.

- Når det gjelder karensdagene, så er det vel ingen her som tror at dette vil bli praktisert likt for alle. Ingen skal få innbilt meg at folk i toppstillinger vil bli trukket i lønn én eller to dager.

Arne Hasla, Aust-Agder, sa seg enig i Sekretariatets forslag til uttalelse om tariffoppgjøret. - Høyre-regjeringen har ikke hatt noen sysselsettingspolitikk, noe som medfører at industrien nå må seile sin egen sjø. I hele 1982 har vi vært vitne til at de stadig hevder at industrien må bli mere produktive, slik at konkurranseevnen blir styrket. Men hvordan kan man bli mere produktive når ordrebøkene er tomme og Regjeringen ikke er villig til å styre oppdrag inn til norsk verksindustri, slik at man kan utnytte kapasiteten fullt ut. Verkstedindustrien er konkurranse-dyktig hvis den får konkurrere på lik linje med utlandet.

- Kraby og Willoch hevder at det ikke må gis lønnstillegg i 1983, fordi det vil gå ut over sysselsettingen. Hvis det blir gitt lønnstillegg til våren er det altså arbeidstakerne som skal ha skylden for at arbeidsplassene forsvinner. Dette er etter min oppfatning sludder. Det er mange andre faktorer som spiller inn, og det er enda mye som kan gjøres på bedriftene for at konkurranseevnen skal bli bedre, jeg tenker ikke minst på samarbeidsforholdene. Vi bør være flinkere til å bruke Hovedavtalen på dette punktet.

- Jeg er også helt enig i forslaget fra Sekretariatet om sykelønnsordningen, den er meget god. En samlet fagbevegelse må stå bak kravet om at det ikke må innføres karensdager. Den sykelønnsordningen vi nå har, har vi kjempet for i mange år. Sosiale goder vi har kjempet for må ikke rives ned bit for bit. Dette vil ikke vi på det lokale plan finne oss i. Regjeringen kan vente en kraftig reaksjon ute på arbeidsplassene dersom den fremmer proposisjon til Stortinget om at det skal innføres en eller to karensdager. Når det heter at ordningen i tilfelle skal gjelde for alle, vil jeg spørre: Hvem skal ha kontroll med funksjonærene? Er det noen her som tror at Willoch blir trukket i lønn hvis han får tre dagers halsesyke?

Vi på grunnplanet må gi et kraftig varsko til Regjeringen hvis de fremmer spørsmålet om karensdager.

Lars Haavik, Norsk Sosionomforbund: - Jeg synes det er et

utmerket forslag til uttalelse som er lagt fram når det gjelder sykelønnsordningen. Det er imidlertid et angrep som kan komme, og det gjelder retten til å skrive egenmelding. Det er viktig at vi er oppmerksom på den faren. I tariffavtalene for den offentlige sektor, hvor vi har retten avtalefestet, fikk Norske Kommuners Sentralforbund ved det siste oppgjøret inn en passus om at de kunne kreve forhandlinger hvis Regjeringen endret på dette. Her er det altså muligheter for at en avtalefestet rett kan endres i en tariffperiode.

- Saken er så alvorlig, at i tillegg til forslaget til uttalelse bør vi også drøfte hva vi skal gjøre hvis Regjeringen tar til følge noen av de forslagene som kommer. I den forbindelse vil jeg fremsette følgende forslag:

«For å understreke kravet om at Regjeringen må avvise alle krav om endringer i sykelønnsordningen, ber Representantskapet Sekretariatet om å ta initiativ til én times politisk generalstreik i Norge. Streiken bør gjennomføres innen én måned (20. februar).»

Dette som en klar og kraftig advarsel til Regjeringen mot å endre sykelønnsordningen.

- Når det gjelder Sekretariatets forslag til uttalelse i forbindelse med tariffoppgjøret, vil jeg stille en del konkrete forslag:

«I kapitlet om Arbeidsledigheten bør følgende strykes i 3. avsnitt:

«Fram til siste regjeringsskifte har det imidlertid vært ført en politikk for full sysselsetting i Norge.»

I 4. avsnitt strykes følgende:

«Etter regjeringsskiftet har imidlertid», slik at det står: «Arbeidsledigheten har vist en sterk stigning også i Norge, og er nå uakseptabel høy. Ledigheten har økt med 75% det siste året. Regjeringen har ikke maktet å utforme en politikk som holder arbeidsledigheten nede.»

Min begrunnelse for dette er at det som behandles er LOs mi-
nioppgjør, og ikke en valgkamp for Arbeiderpartiet. Det var ikke noen akseptabel arbeidsløshet før regjeringsskiftet heller.

- Når det gjelder prisproblematikken, så kan jeg ikke se at forslaget til uttalelse nevner noe om prisregulering. I den anledning vil jeg foreslå under avsnittet «Krav overfor Regjeringen»:

«Regjeringen må innføre prisstopp.»

Man stryker altså:

«Regjeringen må snarest utforme en prispolitikk for 1983 som må gi et rimelig grunnlag for en holdbar prisprognose.»

-I tillegg vil jeg foreslå strøket det derpå følgende avsnittet som lyder:

«Dersom Regjeringen er innstilt på dette, og er villig til å bruke hensiktsmessige virkemidler i denne sammenheng, vil LO for sin del akseptere et nøkternt nominelt inntektsoppgjør i forhandlingene med sine tariffmotparter.»

- Hva betyr et nøkternt nominelt inntektsoppgjør? Jeg er redd dette kommer til å bety at vi skal godta ytterligere nedgang i kjøpekraften hvis Regjeringen kommer med løfter om endringer i sysselsettingspolitikken og kommer med sikre prisprognoser. Jeg vil også gjerne vite hva Sekretariatet har tenkt å gjøre hvis Regjeringen ikke kommer med løfter på disse områdene?

«Jeg foreslår også strøket siste setning i punkt 1 under avsnittet «Grunnlaget for forhandlingene», hvor det står: «Dette gjør at konkurranseevnen, som er sammensatt av flere elementer, må stå sentralt.»

- Jeg tror det er meget defensivt av oss å ta ansvaret for konkurranseevnen. Selv om forslaget sier en del fornuftige ting om bl.a. den offentlige sektor, og til en viss grad distanserer seg fra demagogien Willoch og Kraby kjører om det nøye sambandet mellom konkurranseevne og lønnskostnader, så mener jeg at forslaget i konklusjonen går inn på det samme ved å love denne nøkterne holdning.

- Jeg foreslår derfor som en konsekvens av det tidligere forslaget mitt, at punkt 3 skal lyde:

«Regjeringen må innføre prisstopp.»

- Jeg foreslår følgende formulering i punkt 4:

«Kjøpekraften må opprettholdes. Lavlønnsgruppene må prioriteres.»

I tillegg foreslår jeg hele avsnitt 5 strøket, fordi man her igjen

kommer inn på nøkternheten, som jeg er redd kan bety ytterligere lønnsnedslag.

- Å kreve at kjøpekraften må opprettholdes, er ikke noe offensivt krav - det er et forsvarskrav for å opprettholde det man allerede har oppnådd. Jeg tror det er meget farlig hvis vi går med på å spitte LO i forhold til denne forsvarskampen mot lønnsnedslag.

Oddvar Amundsen, Norsk Papirindustriarbeiderforbund, sa at han rent umiddelbart kunne slutte seg til det opplegget som var lagt fram, men syntes det var nevnt altfor lite om den feilslåtte økonomiske og industripolitiske linje som den borgerlige Regjeringen nå gjennomfører, og som straffer de ansatte i stadig økende grad. - Når man snakker om nøkternhet og moderasjon, så kan ikke jeg uten videre godta dette uten å se det i nye sammenheng med en feilslått politikk. Det ville være å gi konsekvenser til den borgerlige Regjeringen som vi nå alle angriper.

- Regjeringen er med på direkte å nedlegge arbeidsplasser på grunn av prinsipper, og jeg får det derfor ikke til å rime når man snakker om at de ansatte på bedriftene og arbeidsplassene skal vise moderasjon.

- Jeg er glad for å kunne konstatere at kampen for full sysselsetting er det overordnede mål. Det slutter jeg meg fullt og helt til. Men vi kan da ikke la være å angripe hele den førte politikk, når vi samtidig ser at Regjeringen legger an på å gjennomføre prinsipper som nettopp legger opp til å fjerne arbeidsplasser på grunn av prinsipper. Det ville for fagbevegelsen være å spille fallit.

- Det snakkes mye om konkurranseevnen og blant mange, også innen våre egne rekker, er det oppfatningen at man skal kunne konkurrere seg ut av en krise som er dyptgående, både nasjonalt og internasjonalt.

- Jeg slutter meg til forslaget fra Egil Bøckmann om at man må se dette i en større sammenheng. For hva er det som skjer med norsk industri, og hva er det som gjør at vi mister arbeidsplasser? Hva er det som gjør at det enkelte konsernstyre eller bedriftsadministrasjon har bortimot frie hender - på tvers av de fagorganisertes og ansattes forsøk på å eliminere skadene? Sannheten er at vi i stadig stigende grad blir rent ned uten å kunne ha innflytelse, uten å kunne sette press på den borgerlige regjeringens ville forsøk på å eliminere oss som organisasjon.

Svekker man den offentlige sektor, de skjermede industrier

og deres arbeidsplasser, så vil dette i neste omgang bare øke problemene og øke arbeidsledigheten.

- Når vi nå for å redde våre arbeidsplasser opplever at de ansatte blir anmodet om å godta redusert lønn, skal man altså samtidig i et sentralt oppgjør vise moderasjon. Industrien har i dag helt andre problemer enn bare lønnskostnader. Etter mitt kjennskap til industrien, er det nettopp råstoffkostnadene, rentepolitikken og energiprisene som svekker de enkelte bedrifter. Så ender det altså opp med at det er de ansatte som gjennom redusert lønn skal være det avgjørende. Det ville være å gi for store konsesjoner til den borgerlige regjeringen, noe jeg sterkt vil ta avstand fra. Man må ikke uten videre la seg renne i senk av N.A.F. eller Regjeringen Willoch. Situasjonen er selvsagt forskjellig i norsk arbeidsliv i dag, noen bransjer går bra, andre er i ferd med å gå under. Særlig den tradisjonelle eksportrettede industri vet vi kan reddes ved en annen industripolitikk, men man taper denne kampen hvis en ikke tar et oppgjør med Regjeringen i dette spørsmålet. Industriminister Bratz ga i et intervju forleden dag uttrykk for at han hadde det stille og rolig nå etter Toftesaken. Det bare beviser at selv statsråden og departementet føler en slags ferietilværelse, mens tusener av arbeidsplasser forsvinner.

- Min konklusjon er at man må se hele situasjonen under ett, og vi kan ikke uten videre vise nøkternhet når det svikter på avgjørende områder i norsk arbeidsliv.

- Jeg støtter Bøckmanns tilleggsforslag.

Jardar Hendricksen, Østfold fylke: - La meg først uttrykke tilfredshet med at det har kommet et brukbart forslag til uttalelse vedrørende sykelønnsordningen. Jeg tror vi både sentralt og lokalt må presisere overfor folk at vi selv har betalt for den, og at vi er villige til å bruke sterke virkemidler hvis noen prøver å røre ved den.

- Jeg har imidlertid problemer med å akseptere en del av formuleringene i utkastet til uttalelse om tariffoppgjøret - ikke fordi jeg er uenig i prinsippene - men jeg har ingen tro på at de borgerlige har vilje til å vise det samspillet som er nødvendig for at vi skal lykkes i dette opplegget. Høyre-regjeringen bruker arbeidsledighet som salderingspost for å holde budsjettet intakt. Jeg kan derfor ikke se at teksten i punkt 5 har noen hensikt, og jeg synes det er lite realistisk å vedta den. For det er til fulle bevist at de som fra før er lavlønte også har hatt lavest lønnsvekst. Alle de som ikke omfattes av statistikken, får den lønnsveksten

de ønsker. Dette er folk som ikke vet hva solidaritet er, og jeg vil påstå at egoismen rår mer og mer. Dette sier jeg med bakgrunn i det som skjer på YS-hold.

- Hvis vi vedtar den foreslåtte formuleringen i uttalelsen, mister vi kanskje enda flere folk til YS, som kan tilby dem atskillig større lønnsvekst uten tanke på sine arbeidskamerater med lavere lønn.

- Arbeidsledighetstallene for Østfold er velkjente, og begynner nå å komme opp i mot katastrofale høyder. På toppen av det statistikken viser, er det folk som har gått ut over de 40 ukene, og dermed er satt utenfor statistikken. Det er nå fremkommet tanker om at man nå skal gi mindre til disse. Jeg vil finne det veldig vanskelig å gå ut på lokalt hold og framholde at vi skal vise måtehold ved oppgjøret - de vil simpelthen ikke forstå det. Enkelte toppolitikere hevder at de må ha 400 000 kroner for å opprettholde sin levestandard, og så skal folk som tjener 70-80 000 kroner vise moderasjon, kanskje helst litt tilbakegang.

- Det har vært nevnt spørsmålet om prisstopp, men det vil jeg sterkt fraråde. Krever vi prisstopp, vil de øyeblikkelig kreve at vi får lønnsreduksjon.

Hammon Hovind, Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund: - Sysselsettingen vil alltid stå sentralt for LOs medlemmer, og jeg er derfor stort sett enig i det fremlagte forslag til uttalelse - med endringen som ble foreslått av Lars A. Myhre. Det er nok riktig at industrien sliter med problemer, men skyldes det virkelig bare det høye kostnadsnivået? Har vi dyktige nok ledere i industrien? Jeg har hørt fra ganske mange hold at det har vi ikke. Har det vært noen nytenkning innenfor industrien, og får vi solgt våre produkter? Er ikke dette mye av årsaken til krisen vi nå er oppe i. Vi må nå få en diskusjon om hvorvidt det virkelig er vi på golvet som skal betale for dette.

- I likhet med mange andre her, er jeg meget betenkt over de store gruppene utenfor LO, som har hatt den største lønnsglidningen. Men det er ikke noe nytt, idet de høytlønte alltid får mest - om ikke alltid i lønningsposen så i form av ekstraytelser og gaver.

Vi støter stadig på begreper som lavere inntekter, midlere inntekter og høytlønte. Problemet for oss i jernindustrien er at vi ikke har hatt noen omfattende debatt om dette, slik at vi har vanskelig for å få folk til å forstå hva som ligger i begrepene.

- Vi må opprettholde kjøpekraften, i hverfall vi som er fra jernindustrien og de lavlønte. Lavlønsgruppene må opp på et

akseptabelt nivå, og den sosiale profilen LO tidligere har gått inn for, må ikke tas bort.

- YS har nå krevd ca. 10 prosent lønnstillegg, og sier at de skal opprettholde kjøpekraften for sine medlemmer. De er nå ute og fisker i rørt vann, og de får tydeligvis fast fisk. Dette er en ting vi må rette oppmerksomheten mot. Derfor må det være en klar forutsetning for opplegget som er skissert, at det må gjelde alle grupper.

- Det kom ikke som noe sjokk på meg da N.A.F. og Regjeringen kom med utspillet om karensdager. N.A.F. har bestandig hevdet at arbeidsmiljøloven, sykelønnsordningen og andre tiltak som arbeiderbevegelsen har kjempet for og fått gjennomført, vil være drepen for norsk næringsliv. Og med den regjeringen vi har i dag, er døren i Regjeringsbygget åpen for N.A.F. For LO står den så og si stengt.

- Vi i fagbevegelsen kan ikke godta noen reduksjon av de sosiale goder vi har fått gjennomført. Dette gjelder ikke minst sykelønnsordningen. Men vi skal ikke se bort fra at det kan komme flere forslag om reduksjoner på ulike felter fra den nåværende regjering, og vi må stå rustet til å gå i mot. Derfor er det meget viktig at vi, når vi kommer hjem fra dette møtet, tar opp denne diskusjonen på det lokale plan, slik at alle - hvis det kommer en reduksjon - står rustet til å ta opp kampen. Vi bør også aktivisere oss i massemedia.

Arne Løken, Sekretariatet, sa at han hadde bedt om ordet i forbindelse med Rolf Frøyslands uriktige påstand om at man ikke lenger har noen garantiordning. - Jeg vil gjerne tilbakevise den påstanden, for jeg kan ikke skjønne annet enn at vår avtale inneholder følgende bestemmelse, som fortsatt betyr at både lavlønns- og garantiordningen er intakt: «Lavlønns- og garanti tillegg gitt i henhold til lavlønnsordningen av 1980, jfr. Riksmeglingsmannens forslag av 14. april 1980 og Rikslønnsnemndas kjennelse av 20. juni 1981, opprettholdes.» Videre har vi i samme bestemmelse: «Lavlønnsgarantien forlenges for 2 års perioder.»

Hotell- og Restaurantarbeiderforbundets forhandlingsutvalg satt i 49 timer sammenhengende under tariffforhandlingene i fjor. Vi hadde tre prioriterte krav, hvorav nummer 1 var bibehold av lavlønnsordningen og garantiordningen. Det skulle ikke være ukjent for noen at Norsk Arbeidsgiverforening hadde som ett av sine fremste mål ved tariffrevisjonen i fjor å fjerne lavlønnsordningen og garantiordningen. Det er ingen tvil om at re-

formen i 1980 var en av de største reformene vi har fått gjennomført, men det er ikke det samme som at ordningen var rettferdig. Under tilpasningsforhandlingene etter Riksmeklingsmannens forslag av 14. april, fikk vi oss forelagt et problem som direkte viste hvor urettferdig det likevel var. Det kom nettopp fra NNN, innenfor kjøttindustrien, hvor man hadde slaktere og produksjonsarbeidere. Produksjonsarbeiderne lå lønsmessig betydelig under slakterne, og det resulterte i at bedriften ikke fikk ett øre av garantiordningen hvis ikke slakterne var villige til å gi noe av sin lønn. Jeg synes å huske at det var på den bakgrunn LO vurderte å gå til Arbeidsretten med problemet.

- Det er mange grunner til at vi gikk inn for et fast tillegg. I vårt område er det en veldig stor fluktusjon. I dette tilfelle fikk vi alt på tariffen, også de nyansatte fikk det, ved siden av at arbeidsgiverne måtte ta over en større andel av lavlønnstillegget enn hva som var tilfelle tidligere.

- Odd Bach nevnte at hvis vi hadde ventet med reguleringen til 1. oktober, ville det ha gitt ca. 70 øre mere. Vi vurderte også dette under forhandlingene, men vi regnet med at når vi hadde fått med disse bestemmelsene i tariffavtalen, så var det anledning til å rette opp skjevhetene 1. oktober 1983. Resultatmessig har vi tatt ut atskillige hundretusener av kroner mer til vår samlede medlemsstokk enn om vi hadde gått inn på regulering etter 85 prosenten 1. oktober.

- Hotell og restaurantarbeidernes syn på reguleringen viser at de er tilfreds med den måten vi gjorde det på.

Et lite hjertesukk til slutt: - I Representantskapet gikk man i fjor inn for forbundsvis oppgjør, på bakgrunn av at forbundene ønsket å løse problemene ut fra sitt syn på situasjonen innenfor det enkelte forbundsområde. Når man da likevel blir møtt med kritiske merknader, vil vi da kunne forvente at vi får et noe mere realistisk syn på oppgjørsformen i senere debatter her i Representantskapet når det gjelder fellesoppgjør kontra samordnede oppgjør?

Finn Nilsen, Sekretariatet: - Jeg forstår det slik at NNN er enig i kravet om at kjøpekraften skal opprettholdes for de med lavere og midlere inntekter. Så foreslår NNN at det stilles krav om et gradert lavlønnstillegg. Hvis NNN med dette mener at det skal gis tillegg ut over det som er nødvendig for å opprettholde kjøpekraften, så er jeg ikke enig, på bakgrunn av den situasjon Frøysland selv beskrev så utmerket. Hvis kampen om den fulle sysselsetting er et overordnet mål, så må vi tilpasse våre

krav til dette. Selv om de aller fleste bedrifter i dag har problemer, har store deler av de industrier som sysselsetter lavlønnte kanskje de største problemene. Ikke minst gjelder det tekoindustrien. En ytterligere belastning på disse industrier med lavlønnstillegg, vil kunne bety økt arbeidsledighet, som ville være i strid med vårt overordnede mål om full sysselsetting.

- Jeg vil minne om at Lavlønnsfondet ikke er ansvarlig for eventuelle nye lavlønnstillegg.

Et krav fra vår side om lavlønnstillegg i den nåværende situasjon, vil skape forventninger hos de lavlønnte som ikke er realistiske. Jeg tror vi skal være tilfreds med om vi oppnår målsettingen om å opprettholde kjøpekraften for de med lavere inntekter.

- På denne bakgrunn vil jeg anbefale Sekretariatets forslag slik det foreligger.

Dirigenten spurte om Representantskapet kunne godkjenne at det ble satt strek med de inntegnede talere. Dette ble godkjent.

Aud Blattmann, Norsk Kommuneforbund: - Vårt forbund er et klart lavlønnsforbund. Men vi organiserer arbeidstakere på alle inntektsnivåer, fra praktikanter til rådmenn. Jeg ser det slik at den formuleringen Sekretariatet har foreslått i punkt 4: «Kjøpekraften må opprettholdes for de med lavere og midlere inntekter» er diffus, og ikke dekker alle våre medlemmers interesser. Jeg er redd for at uttalelsen kan oppfattes som om vi er i ferd med å skape A- og B-medlemskap innen LO-familien. Og jeg er - i likhet med Lars A. Myhre - redd for at andre organisasjoner kan profitere på en uheldig uttalelse fra LOs Representantskap.

Jeg mener at Lars A. Myhres forslag til formulering på punkt 4 om at «Kjøpekraften opprettholdes i gjennomsnitt med prioritet for de lavere lønnsgrupper», er en bedre og mer konsis formulering, som jeg også mener fullt ut dekker lavlønnsforbundenes interesser.

Harald Brattebø, Handel og Kontor i Norge: - Det forslaget vi er innbudt til å vedta her, tror jeg de fleste av våre medlemmer stort sett kan slutte seg til. Det kan imidlertid kanskje være en fordel hvis man vedtar en del av de forslagene til justeringer som har kommet her.

- Jeg vil også slutte meg til de fleste av de tankene Lars A.

Myhre gjorde seg til talsmann for, og avvise de fleste av de tanker Lars Haavik fremla.

- Det jeg tror blir den største vanskeligheten når vi får forslaget ut, er å forklare våre medlemmer hvorledes man skal kunne føre kontroll med de gruppene som er utenfor våre tariffavtaler. Har vi f.eks. noen muligheter til å hindre bedrifter i å kjøpe aksjer til kurs 250 og selge dem igjen til ledende personale til kurs 100? Kan vi hindre bedriftene i å utstede kjøpekort, og ha spesielle forretninger som selger varer til det ledende personale til spesialpriser? Når det gjelder alle de sponsorpengene som i dag utdeles til idrettsorganisasjoner og andre formål, er det noen kontroll med at disse pengene ikke på en eller annen måte føres tilbake til familiene ved de bedriftene som har gitt dem?

- Jeg tror det er umulig å føre kontroll med disse gruppene. Det er de samme gruppene som i tillegg til skatteletten også har andre fordeler: gratis avis, gratis bil, gratis bensin og gratis telefon.

En av talerne uttrykte forundring over at Willoch hadde fått støtte av så mange i vår organisasjon, mens derimot LO kanskje ikke hadde fått samme gjennomslag for sine tanker. I den anledning vil jeg trekke fram sykelønnsordningen, hvor jeg tror det i spørsmålet om f.eks. karensdager er et mye mere differensiert syn ute blant våre medlemmer enn det gis inntrykk av her. Vi kan ikke i det uendelige lukke øynene for hva som rører seg ut på arbeidsplassene. Da tror jeg at vi gir Willoch & Co så mange psykologisk gode kort på hånden at de vil vinne når det store spillet foregår.

- Jeg vil derfor oppfordre til at vi er litt forsiktige med å gå for sterkt ut mot Willoch, og vi må bruke de riktige argumentene. Jeg tror det er det vi vil tjene på i det lange løp.

Dagfinn Aam, Møre og Romsdal: - Det er nå over 60 000 arbeidsledige, og jeg mener vi bør få inn i uttalelsen en sterkere formulering om gjenoppsettelse av den fulle sysselsettingen. Vi har i dag eksempler på at familier som uforskyldt er kommet ut i arbeidsledighet må gå til salg av egen bolig på grunn av at de avvises på sosialkontorene. Videre er vi i ferd med å få hele årskull med ungdom som går ut i arbeidsledighet uten utsikter til arbeid.

- Min påstand er at det i et såkalt velferdssamfunn som Norge, med alle de uløste samfunnsoppgavene som finnes, ikke er behov for arbeidsledighet. Vi har oppgavene, og med en fornuf-

tig politikk har vi også midlene til å gjenopprette den fulle sysselsetting.

- Vi har mistet kjøpekraft helt siden 1978. Dette har hovedsaklig gått ut over LO-organiserte industriarbeidere. Vi i LO har vist en moderasjon og ansvarsfullhet som i enkelte tilfelle har blitt oppfattet som ansvarsløshet overfor medlemmene. Dette har «gule» organisasjoner profitert på, og samtidig har vi ved denne moderasjonslinjen mistet arbeidsplasser.

- Når det gjelder kravet i forslaget til uttalelse om å opprettholde kjøpekraften for lavere og midlere inntekter, så mener jeg denne formuleringen er noe uheldig. Jeg kan der delvis støtte Lars A. Myhres forslag, under forutsetning av at det ikke blir framlagt et bedre forslag til endringer.

- N.A.F. vil oppfatte et slikt krav som forhandlingsgrunnlag, med prutningsmonn. Det må derfor gjøres helt klart at det ikke er akseptabelt med ytterligere nedgang i kjøpekraften. Dersom så skjer, vil det føre til at de som er i fullt arbeid vil stå i den samme køen på sosialkontorene som de arbeidsledige.

- Etter vår oppfatning er ikke sykelønnsordningen i det hele tatt noe forhandlingstema ved tariffoppgjøret, og det må heller aldri bli det ved fremtidige tariffoppgjør. En lovendring på dette område vil hovedsaklig ramme de timelønte, og det er vi som trenger denne ordningen mest. De fleste andre gruppene som har hatt dette i årevis, vil få oppdekt ordningene gjennom sitt avtaleverk.

- Sykelønnsordningen er ikke noe sosialt gode vi har fått fra arbeidsgiverhold eller fra noen regjering, det er en sosial rett vi har kjempet for og betalt for gjennom generasjoner. Den må beholdes slik den er i dag.

Nils Totland, Statstjenestemannskartellet: - Kartellstyret har behandlet utkastet til uttalelse, og slutter seg enstemmig til den anbefaling som ligger i Sekretariatets vedtak og prinsippgrunnlaget for forhandlingene videre.

- De hovedprinsippene det legges opp til, er etter min oppfatning sydd sammen på en slik måte at det gir rimelig rom for å utforme de endelige kravene tilpasset de enkelte tariffsystemer og avtalte reguleringsbestemmelser vi har innen LO. Jeg legger vekt på den uttrykte målsetting av vi ved fellesopptreden fra fagbevegelsens side ved dette minioppgjøret er innstilt på fullt ut å utnytte vår samlede styrke. Kravet og kampen for full sysselsetting er ikke noe defensivt krav i dagens situasjon. Vi leg-

ger nå ansvaret på dem som skal ha det, myndighetene og Regjeringen.

- I Kartellet og i kartellforbundene har vi som kjent i hele høst vært opptatt av, og gjort mange vedtak og uttalelser om, hva det betyr for velferdssamfunnet å ha en godt utbygget offentlig sektor. Og det er da med tilfredshet vi kan notere oss utformingen i punkt 2 i grunnlaget for forhandlingene, knyttet til en styrking av den offentlige sektor, og de ringvirkningene dette vil ha for sysselsettingen.

- Når det gjelder punkt 4, og de intensjonene jeg forstår ligger bak Lars A. Myhres forslag, ikke minst organisasjonspolitisk, så vil jeg ikke underslå at dette har mye for seg. Jeg kan imidlertid ikke se at forslagene fra Frøysland og Myhre til endringer på dette punktet matcher hverandre på en slik måte at man kan være enig med begge to. Behandlingsformen av forslaget fra Myhre må bli slik at vi tar det med oss i den videre diskusjonen. De tilpasningsklausuler som nødvendigvis må ligge inn i et slikt fullmaktsutkast, gjør at det ikke er grunnlag for å ta en formell endring her. Jeg mener at vi kan leve med den formuleringen som ligger i utkastet fra Sekretariatet, og viser da spesielt til siste setning i forslaget om tilpasninger.

Så om forholdet til YS.

- Jeg har notert meg at det fra mange hold, og kanskje også i noen grad fra uventet hold, nå viser seg at de føler denne konkurranse på kroppen. For oss i den statlige sektor er dette ingen ny opplevelse. Men akkurat denne organisasjonspolitiske debatt, tror jeg vi skal ta oss tid til å ta ved en annen anledning, ut fra det som helt riktig ble sagt her, at det foregår en utstrakt fisking i rørt vann fra Eldrid Langåkers side.

- I staten var full lønn under sykdom fra første dag en lovfestet rett fra 1918, og vi fikk det inn i vår tariffavtale i slutten av 1950-åra. Vi har jo hatt regjeringer av forskjellig politisk farge gjennom denne perioden, og vi har vel erfaring for at det ikke bare har vært økonomiske glanstider i løpet av disse 60-70 åra. En liten historisk godbit til: I slutten av -20-åra var det en annen Høyre-regjering som ga oss statstilsatte tilbud om 10 prosent lønnsnedslag. Den regjeringen ble ikke gammel. Og det er derfor klart at det blant våre medlemmer ikke vil bli forstått at innstramningene skal komme på en sosialt hevdvunnet rett som sykelønnsordningen er. Vi har alltid bit for bit i vårt avtaleverk ellers vært opptatt av sosiale, «myke» verdier som omsorgspermisjon o.lign. Hva så med disse ordningene? Er det de neste man vil ha restriksjoner på? Dette er ordninger vi møysomme-

lig har bygd opp og vært villig til å betale prisen for gjennom tariffoppgjørene over en lang periode.

Jeg forstår derfor Willoch godt når han gir inntrykk av at dette ikke er så enkelt som Regjeringen i utgangspunktet trodde. Regjeringen leste antagelig dette litt for mye med Krabys bril-
ler.

- Når vi nå skal vise vår styrke i fellesskapet - og selv om vi skulle komme i fare for på den måten å støtte et bestemt politisk parti - så la oss ta den sjansen for å oppnå full sysselsetting og de andre overordnede målene vi har som gjelder både arbeidsmarkeds- og næringspolitikken. Og så avviser vi den såkalte oppmyking av sykelønnsordningen. Her og nå viser vi det best ved en samlet opptreden fra Representantskapet ved å stemme for forslaget slik det foreligger.

Steinar Eidsvik, Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund, sa innledningsvis at vi måtte minne oss sjøl om at når vi snakker om disse for oss sentrale ting, er det en kamp om opinionen.

- Ute blant våre medlemmer er det et differensiert syn på sykelønnsordningen. Vi skal ikke lenger tilbake enn til debatten om lønnsglidningstak for å finne holdninger blant våre medlemmer om at nå var det noen i familien som måtte stoppes. Dette er farlig. Det man kan stille seg spørsmål om er hvem som påvirker opinionsdannelsen ute blant våre medlemmer. Når det gjelder sykelønnsordningen har jeg lenge savnet et skikkelig tilsvarende på Krabys utspill. Vi har lokalt sittet altfor lenge på gjerdet og vært opptatt med de daglige problemene og arbeidsledigheten, stadige permitteringer og oppsigelser. En har fått et inntrykk av her i debatten at det er bare Willoch og hans like som vil tukle med sykelønnsordningen, men sentrale politikere innenfor Kristelig Folkeparti og Senterpartiet har sagt at en absolutt burde diskutere dette. De har bare hatt som en forutsetning at da skal det gjelde for alle, også for de innenfor staten som har hatt dette i sine avtaler helt fra 1918.

- Vi må bli atskillig mere på offensiven i kampen om opinionen.

- En gjenganger i alle uttalelser jeg har vært med på å behandle de senere årene, er at vi skal opprettholde kjøpekraften. Imidlertid har vi stadig hatt en reallønnsenkning siden slutten av 1970-årene.

Når det gjelder punkt 4, kunne jeg tenke meg at vi bare slo fast at kjøpekraften må opprettholdes på 1982-nivå. Dette mener vi og står på.

Det er riktig som Lars A. Myhre sa, at det er mange av våre medlemmer som spør om ikke LO er en kamporganisasjon lenger. Mener de ingen ting som de vil stå på og sloss for? Vi er litt for vage i våre formuleringer, og i uttalelsen ligger det en hel del med fromme ønsker, som jeg vet vi ikke får innfridd. Fra en rekke representantskapsmøter vet jeg at det kommer en hel del gode forslag, og jeg vil be om at vi foran neste representantskapsmøte vurderer å nedsette en redaksjonskomité blant Representantskapets medlemmer.

- Jeg vil oppfordre Representantskapet til å støtte Harald Hansens forslag om å erstatte «uakseptabel» med «skremmende».

- Jeg vil spørre om Tor Halvorsen i sitt sluttinnlegg kan svare meg på hvor når vi passerte terskelen for uakseptabel arbeidsledighet.

Gunnar Kokaas, Norsk Grafisk Forbund, syntes også at «uakseptabel arbeidsløshet» var en uheldig formulering, og sa seg enig i den foreslåtte endringen.

- Jeg sier meg også enig i Bøckmanns endringsforslag, fordi jeg synes den virker mere klargjørende. Jeg er også enig i det som er sagt - fortrinnsvis kanskje av Lars A. Myhre - om at vi må vise varsomhet når vi snakker om lavere og midlere inntekter, og hvem som skal beholde sin levestandard og hvem som ikke skal. LO i Norge har vel egentlig gjort en så god jobb, at vi nå står i fare for å uttale oss negativt om dem som har kommet best ut av den situasjonen vi har vært med på å skape, idet forbund utenfor LO akkurat i denne forbindelse kan tilby kanskje bortimot halvparten av LOs medlemmer å representere deres interesser på en bedre måte. Og da skal vi være litt varsomme med hvordan vi uttaler oss.

- Jeg er helt og fullt enig i at et fullstendig overordnet mål i den situasjon vi står oppe i og de forhandlingene man står foran, er sysselsettingen. Vi står overfor uhyre aggressive motparter - både Norsk Arbeidsgiverforening og Regjeringen. Midlene de bruker er utrolig mange. Regjeringen har sagt at de ikke vil gripe inn i oppgjøret, men det er jo det de gjør med forslaget om karensdager. De er uhyre aktive på dette feltet, og jeg er glad for den uttalelsen det er lagt fram forslag om, og jeg er helt enig i at her må vi si stopp.

- Min mening er at en god del av de permitteringene en nå opplever rundt omkring i landet, også er en måte å argumen-

tere på i forhold til den revisjonen vi skal ha i år. Jeg tror knapt det finnes saklig dekning for alle permitteringene.

I det krisesituasjon det er sagt vi befinner oss i, bør det jo finnes botemidler. Jeg tror det vil være på sin plass at LO markerer seg ved å våge å gå ut og si: «Er det ikke nå på tide at man i dette landet gjør noe med rentepolitikken?» Er det noe som mer effektivt kan slå ut med positive virkninger på full sysselsetting enn nettopp rentepolitikken? Vi kan gå ned med to tredjedeler på de effektive rentesatsene, så vil man komme ned mot der man for en del år siden sa at renten rettelig hørte hjemme, og man førte en lavrentepolitikk - med de gunstige virkningene det hadde. Jeg skal ikke liste opp alle de gunstige virkningene en helt annen rentepolitikk ville gi, men nevne stikkord som lavere husleie, skattefradrag, investeringslyst i småbedrifter o.s.v. Det ville bety noe for norsk arbeidsliv. Jeg skulle ønske LO var den som først med stor kraft gikk ut på dette område.

Kjartan Kvellestad, Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund: - I hovedtrekk vil jeg slutte meg til Sekretariatets forslag til uttalelse, men har lyst til å komme med noen kommentarer til bl.a. det Harald Hansen nevnte om arbeidsledighet. Jeg støtter fullt ut at «uakseptabel» bør erstattes med «skremmende».

- Jeg oppfatter dette minioppgjøret som en form for indeksforhandlinger, og mener at forslaget Rolf Frøysland fremmet, er et helt nytt moment, og ikke gjennomførbart i dette oppgjøret, som egentlig bare er en reguleringsbestemmelse.

- Jeg er enig med Eidsvig i at formuleringen om lavere og midlere inntekter er uklar. Man burde kanskje heller si at vi krever å opprettholde kjøpekraften på 1982-nivået. I samme anledning vil jeg spørre hva som menes med «midlere» inntekter? Har man tall som kan brukes som eksempel?

- Forslaget som ble fremmet om prisstopp, er vel kanskje betenkelig, for vi kan jo bli møtt med lønnsstopp fra Regjeringens side.

- Når det gjelder sykelønnsordningen, er det sagt at det ikke er sikkert at vi har medlemmene fullstendig bak oss på dette punkt. Hvis det kommer til å stå en kamp om sykelønnsordningen, er jeg sikker på at medlemmene vil slutte fullt opp om synspunktene som har vært presentert her. Jeg slutter meg derfor fullt og helt til Sekretariatets forslag til uttalelse om sykelønnsordningen. Jeg mener imidlertid at vi må kaste oss mer inn i debatten på lokalplanet for å fremme våre synspunkter. Vi bør reise hjem igjen her fra møtet og få i gang en debatt lokalt

og bruke uttalelsen som blir gjort her som grunnlag for spredning i massemedia.

Einar Hysvær, Sekretariatet: - Oppgjøret i 1982 var sikkert utmerket for Hotell- og Restaurantarbeiderforbundets medlemmer, men det er ingen uriktig påstand Frøysland kommer med når det gjelder garantiordningen. Det er fortsatt god grunn til å si at det hersker stor tvil om hvorvidt vi får beholde garantiordningen av 1980. Vi må ikke glemme hvem som var, og fortsatt er, sterke motstandere av denne ordningen. Arne Løken kom med en feil beskrivelse av forholdene innen kjøttindustrien. Imidlertid illustreres vel nettopp den forskjellen som er til stede. Mens man i Hotell- og Restaurantarbeiderforbundet har ønsket å ha dette på basis av den landsomfattende tariffavtale, har det vært meget om å gjøre for oss at det skal være gjennomsnittsførtjenesten på den enkelte bedrift som skal være grunnlaget. Så kan man da selvfølgelig med god grunn spørre hvorfor vi godtok omtrent samme opplegg i 1982, idet det var et forbundsvist oppgjør. Jeg vil understreke at det var først etter at opplegget fra Hotell og Restaurant og de to kronene i generelt tillegg var anbefalt for ca. 250 000 medlemmer, at vi godtok det første oppgjøret på dette grunnlaget. LO-ledelsen kan jo også si noe om hvorfor vi til slutt godtok det. Vi kunne selvfølgelig ikke alene i det uendelige fortsette å forsvare garantiordningen fra 1980. Odd Bachs innlegg tyder på at vi har rett. Garantiordningen fra 1980 eksisterer ikke lenger. Det geniale i ordningen fra 1980 var automatikken, og at lønnsutviklingen i industrien automatisk skulle utløse garantien ved at man ikke på noen bedrift skulle ligge under 85 prosent av gjennomsnittet. - Vi har et annet utgangspunkt enn Hotell og Restaurant.

- I 1980 gikk vi hardt inn for at garantiordningen måtte ses på bakgrunn av fortjenesten i den enkelte bedrift, men vi oppdaget ganske fort at dette ikke var godt nok. Vi måtte ned på grupper av arbeidstakere i den enkelte bedrift, og fortrinnsvis kanskje helt ned på det enkelte individ. Vi kom så langt ved LO-kongressen i 1981 at det i Handlingsprogrammet ble slått fast at vi skal ned på grupper av arbeidstakere ved den enkelte bedrift. Det er vel ingen tvil om at målsettingen for fagbevegelsen har vært en bedring av garantiordningen. Og da må det vel forstås at man fra NNNs side er dypt skuffet over at man i stedet for å få en forbedring av garantiordningen - i hvert fall foreløpig - har fått en forverring. Så får tiden vise om vi kan komme tilbake til de hovedprinsippene vi fikk gjennomslag for i 1980.

- Til Finn Nilsen: Hvorfor blir det ikke lavlønns tillegg pr. 1. april? Dette har jo Bekledningsarbeiderforbundet gått inn for tidligere. Jeg forstår jo imidlertid de problemene man har i teko-industrien. Innen NNN har vi en liknende bransje: hermetikkindustrien. Men hvor langt skal vi egentlig gå i denne sammenheng? Skal vi si at det neste skrittet på veien er lønnsnedslag? Skal vi komme så langt ned igjen at vi får en pariakaste av lavlønne som skal være glad for at de har et arbeid? Det har vært Arbeidersgiverforeningens klare utsagn og klare holdning at slik bør det være. Minimum for hva man skal kunne akseptere synes jeg bestemt skal gå på at ingen av LOs medlemmer skal tjene mindre enn 85 prosent av gjennomsnittet for industrien. Det er den eneste riktige målsettingen for alltid å løse lavlønnsproblemet. Etter det får vi spørre oss sjøl hvordan vi skal make dette, og hvordan vi skal løse dette finansielt. Vi kan ikke gå tilbake på denne målsettingen.

- Jeg har hele tiden gitt uttrykk for at jeg mener det må være en åpning for å kunne kreve spesielle lavlønns tillegg pr. 1. april. Hvis ikke, blir det i alle fall urettferdig for dem som utelukken de får lønns tillegg ved tariffrevisjonene. Vi må ikke glemme at innenfor mange forbund, også innenfor vårt forbund, har vi en lang rekke bransjer som kan klare å opprettholde kjøpekraften sin ved at de kan ta ut tillegg lokalt, men alle dem som ikke kan det kommer skjevt ut. Og det er dem vi skal berge ved å gi dem et spesielt lavlønns tillegg.

- Jeg støtter forslaget som er fremsatt av Rolf Frøysland. Det er tilfredsstillende for meg om forslaget på vanlig måte blir sendt over til Sekretariatet uten realitetsbehandling, men at vi kan vurdere det når vi kommer så langt i forhandlingene. Jeg ser ikke bort fra at det kan dukke opp en situasjon hvor det kan bli enighet i forhandlingsutvalget om at vi må prioritere de lavlønne.

Rolf Frøysland, Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund, sa at LO tidligere har gjennomført mini-oppgjør med et generelt tillegg og et lavlønns tillegg, og at vi også tidligere har hatt samme reguleringsbestemmelse for annet avtaleår som den vi har nå. - Det er således ikke noe indeksoppgjør vi har nå, den linjen forlot fagbevegelsen for mange år siden, og det er ingen ting til hinder for å kreve spesielle lavlønns tillegg pr. 1. april. Det er opptil oss å stille disse kravene. Forhandlingsklausulen for garantitillegg til høsten kan ikke erstatte spesielle lavlønns tillegg.

- Ved mini-oppgjøret i 1981 fikk vi graderte lavlønns tillegg pr. 1. april, og også et automatisk bedriftsvist garantit tillegg om høsten. Dersom de lavere lønte ikke skal synke ytterligere akkurat, er det nødvendig med spesielle lavlønns tillegg pr. 1. april i år.

- Noen har vært inne på faren for frafall til YS, og det er en fare vi i LO skal være sterkt opptatt av. Men vi skal være klar over at det også er en fare for lekkasje på den lavere siden av lønsskalaen.

- Jeg kan til dels være enig i de synspunktene Lars A. Myhre framsatte. Hans generelle formulering om å opprettholde kjøpekraften, basert på gjennomsnittet, er bedre enn første del av punkt 4 i Sekretariatets forslag til uttalelse. Derimot er hans formulering når det gjelder de lavlønte ikke helt dekkende for det vi vil ha fram. Det må her klart fremgå at det skal kreves og gis lavlønns tillegg etter mønster av tidligere fellesoppgjør og mini-oppgjør. Vår holdning til dette spørsmålet er en prøve på realiteten i LOs solidariske lønnspolitikk.

- Jeg skal ikke utdype garantiordningen nærmere enn Hysvær gjorde, men bare si at vi ikke er interessert i å slåss med Hotell og Restaurant i denne forbindelse. Hvis dere finner ordningen som ble etablert i fjor tilfredsstillende for deres forbund, så er det deres sak. Men når Løken siterer fra den foreliggende avtale, må han ikke bare sitere det som passer. Han siterte nemlig to avsnitt som er mer eller mindre selvfølgelig, men unnlot å sitere det som er det vesentlige, nemlig innholdet av den bestemmelsen vi har i dag. Og det er noe ganske annet enn den bestemmelsen vi hadde fra 1980.

Vi fastholder derfor at vi ikke lenger har garantiordningen vi fikk i 1980, og som Landsorganisasjonens formann viste til hadde gitt meget gode resultater.

Leif Lund, Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund: - En rekke talere har tatt opp problemstillingen med de «gule» forbundene. Jeg synes derfor det er riktig å si at det som nettopp har vært Landsorganisasjonens og arbeiderbevegelsens styrke er at det alltid har vært vist solidaritet med de svakest stilte i samfunnet. Det må vi også vise i økonomiske krisetider. Forlater vi denne pilaren som hele bevegelsen er bygget på, så synker vi ned på det samme nivå som de «gule» forbundene, og da er det en kamp mann mot mann, forbund mot forbund.

- Derfor er et slikt forslag som Frøysland har fremsatt om en solidarisk lavlønnsprofil selv i trange tider viktig. Det må ikke

bli slik at det bare er i festtaler vi bruker ordet solidaritet. Hvis ikke vi kan presentere en slik profil utad, så vil store grupper se seg om etter noe annet, og kanskje stemme på partier som lover skattelette ved neste korsvei, og det er ikke det denne bevegelsen er interessert i.

Dirigenten konstaterte at det ikke var flere som hadde bedt om ordet, og ga ordet til LO-formannen, *Tor Halvorsen*, for en oppsummering av debatten.

Tor Halvorsen: - Jeg har registrert en meget bred oppslutning om forslaget til uttalelse om sykelønnsordningen, og det har heller ikke kommet forslag til endringer. Jeg tar det som tegn på at Representantskapet er enig i de synspunkter og holdninger som ligger i Sekretariatets forslag. Jeg tror det er viktig at vi helt klart og enstemmig går ut og gir uttrykk for disse synspunktene.

Men jeg vil presisere at det også er viktig at dette kommer klart frem i våre grunnorganisasjoner. Det må ikke bli slik at myndighetene tror at dette er ting som bare vi sentralt i LO, forbundene og Representantskapet er opptatt av. Vi må tilkjenne at det er en sak som medlemmene ute på arbeidsplassene rundt i landet er engasjert i. Jeg tror det vil bli både nyttig og nødvendig i tiden fremover klart å markere på lokalplanet, via aviser og de mulighetene man har, hvilke holdninger en har til spørsmålet.

- Jeg tror imidlertid det vil være uklokt av Representantskapet på det nåværende tidspunkt å gå inn på forslaget til Lars Haavik om å fastsette en times politisk streik. Jeg er klar over at det kan være nødvendig å vurdere det dersom Regjeringen skulle gå til det meget ukloke skritt å innføre karensdager. Det var også noe av bakgrunnen for at vi krevde å få kortene på bordet før vi utformer våre krav og går inn i reelle forhandlinger. Jeg tror det kan være ulike måter å angripe denne saken på, og jeg tror ikke det i dag vil være klokt å fatte noe vedtak om politisk streik.

- Når det gjelder forslaget til uttalelse om inntektspolitikken og forholdet til forhandlingene, er jeg glad for at Representantskapet så klart og tydelig har sett den viktige sammenhengen mellom den økonomiske politikk Regjeringen fører og forholdet til arbeidsledigheten. Dette er nettopp av de ting uttalelsen fra Sekretariatet er bygd opp på, og jeg har inntrykk av at Representantskapets medlemmer støtter dette. At arbeidsledigheten

er et problem, og at full sysselsetting er en overordnet målsetting, synes jeg har kommet meget klart frem i vurderingene her. Med det som utgangspunkt, må vi legge opp hele vår tariffpolitikk og vår økonomiske politikk med det for øye å ivareta våre arbeidsplasser.

- Jeg er også enig med dem som har sagt at en sterk reduksjon i kjøpekraften vil skape problemer. Det er klart at en vesentlig reduksjon i kjøpekraften vil komme til å svekke etterspørselen, og dermed også bli et problem vis å vis sysselsettingen. Men jeg vil gjerne understreke at vi har en balansegang her mellom den konkurranseutsatte industri og vår skjermede industri når det gjelder etterspørselen i vårt eget land. Jeg synes vi hittil har klart å ivareta denne balansen relativt bra, og jeg er heller ikke i tvil om at vi vil søke å utforme en politikk som også i fremtiden vil ivareta dette.

Lavlønnsordningen: Den 8. desember 1981 fattet Representantskapet vedtak om at vi nå gradvis må nedtrappe Lavlønnsfondet, og at vi ikke må overstige de 35 øre pr. time som er innbetalingssummen til Lavlønnsfondet. Dette endret selvfølgelig situasjonen, idet vi gikk bort fra fifty-fifty-fordelingen mellom bedriftene og Lavlønnsfondet. Vi måtte inn i forhandlinger for å få inn at det var bedriftene som nå skulle være ansvarlig for den økte vekst. Det klarte vi i det forbundsvise oppgjøret. Hadde vi ikke fått til dette, og garantibestemmelsen hadde vært ført videre med utløp 1. oktober og utslag, så kunne vi regne med at de 35 ørene sannsynligvis måtte økes til 50 øre.

- Jeg vil gjerne presisere at det er bakgrunnen for at vi nødvendigvis også må ha disse forhandlingene i forbindelse med vår oppgjøret. Dersom vi skulle skyve forhandlingene til side, og automatikken 1. oktober skulle slå ut, vet vi at kostnadene ville medføre at Lavlønnsfondets økonomi ikke lenger ville holde. Dermed ville vi stå overfor valget om å bryte eller omgjøre Representantskapetets vedtak om fortsatt å øke innbetalingene til Lavlønnsfondet. Det som er referert i uttalelsen med hensyn til lavlønnsgarantien, er trukket ut av avtalene som ble resultatet av de forbundsvise forhandlingene. Det er ikke noe nytt som er trukket inn, og vi får håpe at vi kan finne frem til en garantiordning hvor vi ivaretar de lavlønntes interesser, slik vi alle er enig om, men hvor vi kan fortsette arbeidet med å nedtrappe vår innsats i Lavlønnsfondet.

- Det er riktig som Odd Bach sa, at prognosene for vår oppgjøret viste seg ikke å holde. Det tilsier at vi ved denne korsvei har tatt for lite ut. Det man har tatt ut for lite vil imidlertid slå

ut på statistikken når vi skal se hvor 85-prosenten ligger. Med andre ord får man det i etterskudd. Det motsatte ville ha vært tilfelle hvis prognosene viste at det var tatt ut for mye. Det ville ha fått negativ betydning for året etter.

- Hvis man bygger opp et vanlig lavlønnsstillegg slik vi hadde det før vi fikk garantiordningen, vil lavlønnsstillegget, spesielt for dem som ligger under 85 prosent av gjennomsnittet, medføre en reduksjon på selve garantiordningen. Det ville selvfølgelig redusere Lavlønnsfondets utgifter, men det ville direkte belaste de bedrifter som allerede har virkelig store vanskeligheter. Et lavlønnsstillegg for grupper under 85 prosent pr. 1. april, vil tilsi at garantiordningen vil slå ut med 50 øre mindre. Totalresultatet ville antagelig gå ut på det samme, men det som er viktig, er at da betaler bedriftene det hele. Venter man på garantiordningen, kommer det inn under Lavlønnsfondet.

Jeg synes derfor det er riktig å ta disse vurderingene i forbindelse med utarbeiding av kravene, og at Frøyslands forslag oversendes Sekretariatet.

- Når det gjelder grupper utenfor LO - som en del har vært inne på - så er vi klar over at vi her står overfor en sak som ikke er så helt enkel, og som på ingen måte er ny. På den annen side tror jeg at det i dagens situasjon er større forståelse for dette spørsmålet i arbeidsgiverorganisasjonene. Jeg tror de forstår at det som skjedde i 1981 - da en del grupper utenfor LO ikke aksepterte skatteletten, men tok ut fulle prosentvise tillegg og fikk en økning i realdisponibel inntekt langt over andre - har gitt dem noe å tenke på. Vi har allerede tatt opp spørsmålet med Regjeringen, og vi vil ta det opp på nytt for å drøfte hva Regjeringen på sin side kan gjøre her. Men vi vil ikke anbefale Regjeringen å bruke noen inntektsreguleringslov. Regjeringen bør kunne bruke andre politiske virkemidler i en slik sak.

- Både på kommunalsektoren og i den statlige sektor har man fra tid til annen hatt protokolltilførsler om at dersom andre skulle komme inn etter de tradisjonelle grupper og oppnå mer, skal det føres forhandlinger. Dette er spørsmål som i aller høyeste grad kan bli nødvendig å vurdere, og som det kan være behov for å ha i reserve. Skal man få forståelse for de holdninger som vi vel alle mener er nødvendig for å trygge sysselsettingen, er det viktig at også andre tar det samme ansvar som vi er innstilt på å gjøre.

- En rekke av innleggene her har berørt punkt 4 i forslaget til uttalelse, og bedt om en definisjon av begrepet «lavere» og

«midlere» inntekter. I Handlingsprogrammet er det et avsnitt som heter «Mål og midler i inntektspolitikken», hvor vi på Kongressen fattet et enstemmig vedtak om hvordan vi skulle forholde oss. Den solidariske lønnspolitikken ble slått fast som et viktig og levende prinsipp for den tariffpolitikk norsk fagbevegelse skulle drive. Vi slo også fast at det var nødvendig og riktig å se inntektspolitikken og skattepolitikken i en større sammenheng, og at skattepolitikken skulle følge opp den solidariske lønnspolitikken innenfor fagbevegelsen.

- Vi ser nå at våre politiske myndigheter og den sittende regjering har andre synspunkter på hvordan skattepolitikken skal utformes. Den skatteletten som ble gitt i forbindelse med årets statsbudsjett, har vel kanskje fått en større usosial profil enn noen gang tidligere, ved at Regjeringen ikke på et tidlig tidspunkt innså nødvendigheten av å avpasse dette i vår tariffpolitikk.

- Slik skattepolitikken er utformet for 1983, tror jeg det er nødvendig at vi søker å ta hensyn til dette i tilknytning til forhandlingene. Inntekter over 150 000 kroner vil i realiteten nesten ha stabilisert sin kjøpekraft uten å få noe generelt tillegg ved årets tariffrevisjon. Skulle de få et prosentvis tillegg f.eks. av den størrelsesorden statsansatte fikk i fjor, vil det medføre at høyere inntektsgrupper - fra 150 000 kroner og oppover - får en vesentlig økning i sin realdisponible inntekt, mens de lavere lønnsgrupper vil få en stagnasjon eller nedgang. Skulle man ikke få lønnstillegg ved denne tariffrevisjonen, så vil høyt lønnsgruppene på det nærmeste stabilisere sin kjøpekraft, mens lav lønnsgruppene og de midlere inntekter får en nedgang på to til tre prosent i sin realdisponible inntekt. Dette er ikke en inntektspolitikk vi kan forsvare.

Vi kan ikke love noen bedring i den realdisponible inntekten i 1983, men vi kan love å gjøre hva vi kan for at de med lavere og midlere inntekter skal bevare sin kjøpekraft.

- Jeg tror at formuleringene i forslaget til uttalelse, er formuleringer det går an å leve med. Det Lars A. Myhre og Kartellet har vært inne på får vi komme tilbake til i forbindelse med utformingen av de endelige kravene. Jeg synes derfor det ville være riktig og naturlig at de forslag Lars A. Myhre tok opp blir oversendt Sekretariatet i tilknytning til det videre arbeid som skal foregå.

- Jeg er blitt spurt om jeg vil definere hva som er akseptabel og uakseptabel arbeidsledighet. Jeg er enig i forslaget som er

fremkommet - det er mer dekkende å si at det er en skremmende arbeidsledighet. Arbeidsledigheten er selvfølgelig uakseptabel - ikke minst for dem det gjelder - enten det er én eller ti. På den annen side må vi vel være så realistiske å innse at i et land som vårt, med den bosettingsstrukturen vi har, vil det alltid måtte opereres med visse arbeidsledighetstall. I Nord-Norge har det i årtier vært permitteringer i visse perioder, men vi forlanger jo ikke at folk i f.eks. fiskeindustrien, som kanskje må permitteres dager eller uker, skal flytte fra Nord-Norge. Dermed blir de registrert som arbeidsledige. Det er vel egentlig ting man bare må akseptere og leve med.

- Rentepolitikken er av de ting vi allerede har tatt opp med Regjeringen, og som vi fortsatt vil diskutere i de videre møter vi har bedt om. Jeg er enig med Kokaas når han sier at dette er et helt sentralt spørsmål, og det er et spørsmål som er fullt ut dekket i Sekretariatets forslag når vi krever at Regjeringen skal føre en aktiv økonomisk politikk. Rentepolitikken er i høyeste grad et vesentlig element i dette.

- Jeg vil til slutt gi uttrykk for at jeg vil finne det naturlig om de forslagene jeg har nevnt her blir tatt med i vurderingen av de endelige krav.

- For øvrig vil jeg igjen anbefale Sekretariatets forslag, sa Tor Halvorsen til slutt i sin oppsummering av debatten.

Votering:

Dirigenten, *Leif Haraldseth*: - Situasjonen er nå den at vi sitter igjen med en lang rekke forslag. Dirigenten mener å kunne dele dem i to typer forslag, - noen få som man kunne tenke seg å foreslå blir oversendt Sekretariatet. Imidlertid er de fleste forslagene av en slik karakter at vi må ta konkret standpunkt til dem her, i relasjon til det forslaget til uttalelse som foreligger fra Sekretariatet.

Dirigenten foreslo at man først konsentrerte seg om de forslagene som man sannsynligvis kunne enes om å oversende Sekretariatet, mens man etterpå foretar den alternative voteringen over de andre forslagene.

Ingen av Representantskapets medlemmer ytret seg mot denne fremgangsmåten.

Dirigenten: Rolf Frøysland har fremmet følgende forslag:

«Nytt punkt 4:

«Kjøpekraften må opprettholdes for de med lavere og midlere inntekter.

I samsvar med den solidariske lønnspolitikken, må det innenfor den økonomiske ramme for oppgjøret pr. 1. april, gis graderte lavlønnstillegg etter mønster fra tidligere oppgjør.»

Dirigenten foreslo at ovennevnte forslag oversendes Sekretariatet.

VEDTAK: Enstemmig vedtatt oversendt Sekretariatet.

Lars A. Myhre foreslår følgende:

«Med lønn menes basislønn uten tillegg for ubekvem arbeidsslett, -tid etc.»

Dirigenten foreslo også dette forslaget oversendt Sekretariatet.

VEDTAK: Det ble enstemmig vedtatt å oversende forslaget til Sekretariatet.

Dirigenten foreslo også følgende forslag fra *Lars A. Myhre* oversendt Sekretariatet:

«Kjøpekraften opprettholdes i gjennomsnitt med priortet på de lavere lønnsgrupper.»

I anledning sitt forslag ba *Lars A. Myhre* om ordet, og sa:

- Jeg forstår det slik at Sekretariatet vil prøve å innarbeide de forslagene som blir sendt over og foreta en samlet vurdering ved utforming av kravene.

- Mitt forslag går imidlertid på en formulering som vi skal presentere utad, og jeg har derfor kommet til at det vil være riktig at Representantskapet voterer over hvilken formulering som skal stå i uttalelsen. Jeg vil derfor anmode om at man tar mitt forslag opp til realitetsvotering.

Dirigenten foreslo alternativ votering over *Lars A. Myhres* anmodning om realitetsvotering på sitt forslag mot formannens forslag om å oversende *Lars A. Myhres* forslag til Sekretariatet.

VEDTAK: Det var flertall i Representantskapet for å oversende *Lars A. Myhres* forslag til Sekretariatet.

Dirigenten konstaterte at man dermed sto igjen med de forslag som skulle realitetsbehandles i Representantskapet når det gjelder uttalelsen om **Tariffoppgjøret 1982-84, opplegg for 2. avtaleår.**

- Det første avvikende forslag er i avsnitt 3 på side 1, hvor *Lars Haavik* foreslår følgende:

«Siste setning i 3. avsnitt, som lyder:

«Fram til siste regjeringsskifte har det imidlertid vært ført en politikk for full sysselsetting i Norge.» utgår.»

VEDTAK: Sekretariatets forslag ble vedtatt mot 3 stemmer.

I 4. avsnitt har *Lars Haavik* følgende forslag til endring:

«Ordene: «Etter regjeringsskiftet har imidlertid», strykes.»

VEDTAK: Sekretariatets forslag ble vedtatt mot 3 stemmer.

Til dette avsnittet har også *Harald Hansen* fremmet forslag om å erstatte ordet «uakseptabel» i 2. linje med ordet «skremmende».

Dirigenten mente å ha registrert at det var alminnelig aksept for at man gikk over på *Harald Hansens* formulering.

VEDTAK: Det ble enstemmig vedtatt å erstatte ordet «uakseptabel» med «skremmende».

Under «**Krav overfor Regjeringen**», 3. avsnitt, har *Lars Haavik* fremmet følgende forslag:

«Ordene: ... «snarest utforme en prispolitikk for 1983 som må gi et rimelig grunnlag for en holdbar prisprognose» strykes, og i stedet settes ordene «innføre prisstopp».

Slik at setningen lyder: «Regjeringen må innføre prisstopp».

VEDTAK: Sekretariatets forslag ble vedtatt mot 1 stemme.

Lars Haavik har fremmet forslag om at følgende avsnitt strykes:

«Dersom Regjeringen er innstilt på dette, og er villig til å bruke hensiktsmessige virkemidler i denne sammenheng,

vil LO for sin del akseptere et nøkternt nominelt inntektsoppgjør i forhandlingene med sine tariffmotparter».

VEDTAK: Sekretariatets forslag ble vedtatt mot 1 stemme.

Under punkt 1 i «Grunnlaget for forhandlingene» foreligger to forslag til endring. Det ene forslaget er fra *Lars Haavik*, som foreslår at følgende setning strykes:

«Dette gjør at konkurranseevnen, som er sammensatt av flere elementer, må stå sentralt.»

I tillegg foreligger følgende forslag fra *Egil Bøckmann* til ny tekst i dette avsnittet:

«1. Kampen for full sysselsetting er det overordnede mål. Utforming av en ekspansiv økonomisk politikk som sikrer kjøpekraft og langsiktig avsetning for varer og tjenester må stå sentralt.»

Forslagene fra *Lars Haavik* og *Egil Bøckmann* ble satt opp mot Sekretariatets forslag.

VEDTAK: Sekretariatets forslag ble vedtatt mot 10 stemmer.

Under punkt 3 på side 4 har *Lars Haavik* innlevert et forslag til endring. Da dette forslaget var en konsekvens av hans tidligere forslag, som var blitt nedstemt, ble han spurt av *dirigenten* om forslaget skulle utgå. Dette ble bekreftet av *Lars Haavik*.

Under punkt 4 i «Grunnlaget for forhandlingene» har *Lars Haavik* fremmet følgende forslag:

«..... for de med lavere og midlere inntekter» strykes.

Videre foreslår *Haavik* at neste del av avsnittet skal lyde:

«Lavlønnsgruppene må prioriteres.»

Haavik foreslår altså at ordene «sikres ved de tariffsystemer/garantiordninger som er bygget opp i de enkelte avtaler» strykes.

VEDTAK: Sekretariatets forslag ble vedtatt mot 1 stemme.

Når det gjelder punkt 5 forelå det to forslag, ett fra *Lars Haavik*, som lyder:

«Punkt 5 strykes.»

Egil Bøckmann har fremmet følgende forslag:

«Første setning strykes.

Annen setning skal lyde:

«Et moderat lønnsoppgjør for de store lønnstakergrupper forutsetter at også andre grupper innordner seg de samme grunnholdninger med hensyn til kjøpekraft og inntektsfordeling.»

Ellers som i utkastet.»

Dirigenten foreslo at begge forslagene ble satt opp mot Sekretariatets forslag.

Egil Bøckmann forlangte ordet til voteringsforslaget, og ba om at det ble foretatt en realitetsvotering over hans forslag.

Dirigenten tok først opp til votering *Lars Haaviks* forslag om å stryke hele punkt 5.

VEDTAK: Sekretariatets forslag ble vedtatt mot 1 stemme.

Deretter ble *Egil Bøckmanns* forslag satt opp mot Sekretariatets forslag.

VEDTAK: Sekretariatets forslag ble vedtatt mot 4 stemmer.

Dirigenten tok deretter opp til votering hele Sekretariatets forslag til uttalelse fra Representantskapet om tariffoppgjøret 1982-84, opplegg for 2. avtaleår.

Forslaget lyder:

«Arbeidsledigheten

Den internasjonale økonomiske utviklingen er fremdeles meget svak. Arbeidsledigheten i OECD-området vil være omlag 35 millioner i 1983.

Regjeringen må til enhver tid ha et overordnet ansvar for en økonomisk politikk som sikrer full sysselsetting. Dette har vært retningsgivende for alle tidligere regjeringer i etterkrigstida, og dette syn har Landsorganisasjonen konsekvent hevdet overfor alle regjeringer, uansett partifarge.

Den internasjonale konjunkturutviklingen har vært svak etter 1973. Internasjonalt har arbeidsledigheten vist en stigning i hele denne tiden. Fram til siste regjeringsskifte har det imidlertid vært ført en politikk for full sysselsetting i Norge.

Etter regjeringsskiftet har imidlertid arbeidsledigheten vist en sterk stigning også i Norge, og er nå skremmende høy. Ledigheten har økt med 75% det siste året. Regjeringen har ikke maktet å utforme en politikk som fortsatt holder arbeidsledigheten nede.

Forhandlingene for 2. avtaleår

Foran tariffoppgjøret i 1982 stilte Representantskapet følgende oppgaver i forgrunnen for tariffperioden 1982-84:

- Full sysselsetting
- Sikre fellesgodene og en sosial profil
- Dempe pris- og kostnadsveksten
- Sikre konkurranseevnen

I tillegg til dette satte Representantskapet opprettholdelse av kjøpekraften opp som et sentralt element i fagbevegelsens politikk. Det ble særlig pekt på sammenhengen mellom opprettholdelse av kjøpekraften og sysselsettingen.

Tariffoppgjøret i 1982 ble gjennomført som et forbundsvist oppgjør. Alle avtalene er 2-årige. Både i offentlig og privat virksomhet er det avtalt reguleringsbestemmelser for annet avtaleår, som har følgende hovedinnhold:

- Før utløpstidspunktet av 1. avtaleår skal det opptas forhandlinger mellom partene om eventuell lønnsregulering for 2. avtaleår. Ifølge avtalene skal forhandlingene føres på grunnlag av den alminnelige økonomiske situasjon på forhandlingstidspunktet og utsiktene for 2. avtaleår samt pris- og lønnsutviklingen i 1. avtaleår.

Ved en felles opptreden kan fagbevegelsen fullt ut nytte sin samlede styrke ved årets oppgjør.

Lavlønnsgarantien

Lavlønnsgarantien ble ved tariffrevisjonen 1982 forlenget for to års perioden. For de forbund som kom fram i forhandlinger eller megling ble garantitillegget utløst fra 1. oktober 1982. Størrelsen på garantitillegget fra 1. oktober 1983 skal avgjøres under forhandlingene mellom LO og N.A.F. om eventuelle lønnsreguleringer for 2. avtaleår. Lavlønnsfondet skal ikke stå ansvarlig for nye tillegg. For øvrig vises til vedtak på Representantskapets møte 8. desember 1981 vedrørende lavlønnsfondet.

Krav overfor Regjeringen

For fagbevegelsen står hensynet til sysselsettingen sentralt. Et samfunn uten full sysselsetting blir et fattigere samfunn, både menneskelig, sosialt og økonomisk.

Representantskapet mener at Regjeringens økonomiske opplegg for 1983 ikke ivaretar sysselsettingshensynet på en tilfredsstillende måte. LO er rede til å ta opp drøftinger med Regjeringen og Norsk Arbeidsgiverforening med sikte på å finne fram til endringer i det økonomiske opplegget som bedre ivaretar hensynet til sysselsettingen ut fra de nye arbeidsledighetstall som foreligger.

Prisutviklingen står også i år sentralt ved inntektsoppgjøret. Regjeringen må snarest utforme en prispolitikk for 1983 som må gi et rimelig grunnlag for en holdbar prisprognose.

Dersom Regjeringen er innstilt på dette, og er villig til å bruke hensiktsmessige virkemidler i denne sammenheng, vil LO for sin del akseptere et nøkterns nominelt inntektsoppgjør i forhandlingene med sine tariffmotparter.

Grunnlaget for forhandlingene

Under årets forhandlinger vil Landsorganisasjonen legge følgende prinsipper til grunn:

1. Kampen for full sysselsetting er det overordnede mål. Dette gjør at konkurranseevnen, som er sammensatt av flere elementer, må stå sentralt.
2. Det samme hensyn gjør også at den offentlige sektor må styrkes. Den statlige og kommunale aktivitet må forsterkes både for å opprettholde sysselsettingen innenfor disse områder, og av hensyn til sysselsettingen i privat sektor.
- Industri- og næringspolitikken sammen med arbeidsmarkedspolitikken må få en utforming som først og fremst ivaretar hensynet til sysselsettingen.
3. Regjeringen må legge fram konkrete forutsetninger om prisutviklingen for 1983.
4. Kjøpekraften må opprettholdes for de med lavere og midlere inntekter. Lavlønnsgruppene må sikres ved de tariffsystemer/garantiordninger som er bygget opp i de enkelte avtaler.
5. For fagbevegelsen er det sentralt at alle grupper i samfunnet bærer sin andel av byrdene for å sikre sysselsettingen. Skal det vises en nøktern holdning fra de LO-organiserte side er det en forutsetning at også andre grupper innordner seg de

samme grunnholdninger med hensyn til kjøpekraft og inntektsfordeling. Videre må det også gjelde for de grupper som får sine inntektsforhold avgjort på annen måte enn gjennom forhandlinger. Disse krav må reises både overfor Regjeringen og alle arbeidsgivermotparter.

På denne bakgrunn gir Representantskapet Sekretariatet fullmakt til å utforme de endelige krav tilpasset de enkelte tariffsystemer.»

VEDTAK: Sekretariatets forslag til uttalelse fra Representantskapet, med den foreslåtte endring fra Harald Hansen, ble vedtatt mot 1 stemme.

Når det gjelder Sekretariatets forslag til uttalelse fra Representantskapet om full lønn under sykdom, har det ikke kommet noen endringsforslag.

- Imidlertid fremmet *dirigenten* følgende endring i tekstens 4. avsnitt:

..... grunnlaget for sykefravær»
endres til
«årsakene til sykefravær».

VEDTAK: Forslaget fra Sekretariatet, med ovennevnte endring, ble enstemmig vedtatt.

Lars Haavik har fremmet følgende forslag:

«For å understreke kravet om at Regjeringen må avvise alle krav om endringer i sykelønnsordningen, ber Representantskapet Sekretariatet om å ta initiativ til én times politisk generalstreik i Norge.

Streiken bør gjennomføres innen én måned (20. februar).»

Dirigenten foreslo *Lars Haaviks* forslag oversendt Sekretariatet.

VEDTAK: Det ble mot 1 stemme vedtatt å oversende *Lars Haaviks* forslag til Sekretariatet.

AVSLUTNING:

Dirigenten ga til slutt ordet til LOs formann, *Tor Halvorsen* som sa:

- Vi står nok en gang ved avslutningen av et representantskapsmøte, og jeg vil gjerne takke Representantskapet for de drøftelser man har hatt og de vedtak som er gjort i forbindelse med tariffoppgjøret.

- Jeg tror vi alle er klar over at det ikke er noen lett oppgave man går til i dagens situasjon, men desto viktigere er det at man har et fulltallig representantskap bak seg i forbindelse med de oppgavene vi står foran.

- Resultatet av forhandlingene skal jo senere behandles av Representantskapet. Hvor når neste møte kan holdes, er selvfølgelig helt uklart på det nåværende tidspunkt. Vi vet imidlertid at vi vil treffes igjen i løpet av våren, og håper at vi da har et positivt resultat å legge fram for Representantskapet.

Møtet ble hevet kl. 17.00.

NAVNELISTE

Følgende representanter møtte:

Arbeiderpartiets Presseforbund:

Finn Arne Eriksrud.

Norsk Forbund for Arbeidsledere og Tekniske Funksjonærer:

Magnus Midtbø, Arvid Haugan, Knut Kristiansen.

Norsk Arbeidsmandsforbund:

Arnfinn Nilsen, Reidun Johansen, Edmund Langnes, Jan Olav Ingvaldsen, Magne Bakken, Endre Øygarden, Jan Engebretsen.

Norsk Barnevernpedagogforbund:

Aase Morin.

Norsk Befalsforbund:

Johan S. Lohne.

Bekledningsarbeiderforbundet:

Arne Brevik, Oddrun Iversen, Bjarne Larsen.

Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund:

Kjell Martinsen, Frank Olsen, Knut Mansås, Willie Kristensen, Lars Eide, Ivar Johansen.

Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund:

Gunnar Andersen, Bjørn Sørensen, Kjell A. Solem, Helge Tystad.

Norsk Fengselstjenestemannsforbund:

Reidar Albertsen.

Norsk Grafisk Forbund:

Per Thorkildsen, Stener Syversen, Gunnar Kokaas.

Norsk Gullsmedarbeiderforbund:

Kåre Dalberg.

Handel og Kontor i Norge:

Sidsel Bauck, Hilmar Olsen, Lillian Karlsen, Egil Bøckmann, Erling Hansen, Inger-Johanne Johansen, Harald Brattebø.

Hotell- og Restaurantarbeiderforbundet:

Martin Tveiten, Gry Midle.

Norsk Jernbaneforbund:

Leif Thue, Jan Johansen, Ove Dalsheim.

Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund:

Trygve Johnsen, Harald Hansen, Hammon Hovind, Finn Andersen, Steinar Eidsvik, Kjartan Kvellestad, Juul Magne Melvold.

Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund:

Olav Støylen, Birger Blomkvist, Henning Måredal, Helge Paulsen, Erling Ask, Olav Fjærestad, Anna Låg.

Norsk Kommuneforbund:

Arnt Bækholt, Else Moe, Hedvig Molden, Aud Blattmann, Sanny Weile Johansen, Reidar Øvre.

Lensmannsetatens Landslag:

Vilmar Langeland.

Norsk Lokomotivmannsforbund:

Gunnar Tønder.

Norsk Musikerforbund:

Sigurd Lønseth.

Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund:

Rolf Frøysland, Sigurd Teigen, Leif Lund, Svein Fjellheim, Rolf Svestad.

Norsk Olje- og Petrokjemisk Fagforbund:

Lars A. Myhre.

Norsk Papirindustriarbeiderforbund:

Arne Marthinsen, Oddvar Amundsen.

Postfolkenes Fellesforbund:

(Består av Den norske Postorganisasjon og Norsk Postforbund)

Anders Renolen, Odd Alnæs, Arthur Bauge.

Norsk Sjømannsforbund:

Edvin Ramsvik, Willy Syversen, Edmund Gjennestad.

Norsk Skog- og Landarbeiderforbund:

Einar Engseth.

Skolenes Landsforbund:

Sverre Worum.

Norsk Sosionomforbund:

Lars Haavik.

Telefolkenes Fellesforbund:

(Består av Norsk Tele Tjeneste Forbund og Telegrafmennenes Landsforbund)

Tore Lundberg (NTTF), Olav Solheim (NTTF), Viggo Bj. Kristiansen (TLF).

Norsk Tjenestemannslag:

Kirsti Billington, Petter Ersvær, Mons Erik Holtbakk, Eva Tilleth, Evelyn Hansen, Inger Kj. Jensen, Jarle Lyng.

Norsk Transportarbeiderforbund:

Kai H. Finstad, Jann O. Johansen, Odd Bach.

Norsk Treindustriarbeiderforbund:

Anton Solheim.

FYLKENES REPRESENTANTER:

Akershus Fylke:

Gerd Grøtness

Aust-Agder Fylke:

Arne Hasla

Buskerud Fylke:

Roar Flaathen

Finnmark Fylke:

Roald Kristiansen

Hedmark Fylke:

Leif Berg

Hordaland Fylke:

Håkon Holgernes

Rogaland Fylke:

Johnny Mageland

Sogn og Fjordane Fylke:

Magne Hauge

Telemark Fylke:

Rino Olsen

Troms Fylke:

Ann Jorid Thingvold

Nord-Trøndelag Fylke:

Terje Mogren

Sør-Trøndelag Fylke:

Kåre Rasmussen

Møre og Romsdal Fylke:

Dagfinn Aam

Nordland Fylke:

Arna Karlsson

Oppland Fylke:

Per Magne Kyseth

Oslo Fylke:

Ivar Ødegaard

Sekretariatet:

Tor Halvorsen, Leif Haraldseth, Svein-Erik Oxholm, Liv Buck, Harald Øver-
aas, Finn Nilsen, Odd Isaksen, Kåre Hansen, Lars Skytøen, Arthur Svensson,
Torger Oxholm, Einar Hysvær, Dagfinn Habberstad, Walter Kolstad.

Vararepresentanter til Sekretariatet:

Harriet Andreassen, Ole Knapp, Yngve Hågensen, Jan Balstad. (Disse møter
som vararepresentanter for formann, nestformann, hovedkasserer og 1. sekre-
tær.) Roar Helgesen, Else Ørbæk, Arne Løken, Sverre Kortvedt, Rolf Hauge,
Svein Morgenlien, Olav Axelsen, Nils H. Johannessen.

Statstjenestemannskartellet:

Nils Totland.

LOs Kvinnesekretær:

Evy Buverud Pedersen.

Fagorganisasjonens Funksjonærgruppe:

Inger Halvorsen.

Revisjonsutvalget:

Harry Jørgensen, Storm Lundberg, Wenche Paulsrud.

DISTRIKTSKONTORENE:

LOs Distriktskontor Arendal:

Arild Stokken.

LOs Distriktskontor Bergen:

Rolf Solberg Thorsen.

LOs Distriktskontor Bodø:

Hans Nordahl Jensen, Odd M. Bakkejord.

LOs Distriktskontor Drammen:

Thorbjørn Hagen.

Vest-Agder Fylke:

Magne Raamundsen

Vestfold Fylke:

Kjeld Pedersen

Østfold Fylke:

Jardar Hendricksen

LOs Distriktskontor Førde:

John Bjarne Hjelmeland.

LOs Distriktskontor Gjøvik:

Åge V. Nordby.

LOs Distriktskontor Hamar:

Gunnar Pettersen.

LOs Distriktskontor Kirkenes:

Leif Laurila.

LOs Distriktskontor Kristiansand:

Gudmund Gyberg.

LOs Distriktskontor Molde:

Johnny Røed.

LOs Distriktskontor Oslo og Akershus:

Øivind Hvattum.

LOs Distriktskontor Porsgrunn:

Harald E. Olsen, Gerhard Lunde Larsen.

LOs Distriktskontor Sarpsborg:

Rolf-Thore Hildebrandt

LOs Distriktskontor Stavanger:

Erling Høiland.

LOs Distriktskontor Tromsø:

Svein Rasmussen.

LOs Distriktskontor Trondheim:

Rikhard Haugen, Kjell Flønes.

LOs Distriktskontor Tønsberg:

Roar Løver, Kåre Lunde, LO-kontoret, Kårstø.

LOs Administrasjon:

Gunnar Andersen, Tor Andersen, Tor Harald Berg, Per Brannsten, Artur Bru-
flat, Lars Buer, Tore-Jarl Christensen, Karl Nandrup Dahl, Kai Ekanger, Knut
Endreson, Sverre Englund, Bjørn Erikson, Svein Fjæstad, Arne Furubråten,

Øistein Gulbrandsen, Oddvar Gøthesen, Ragnhild Hagen, Steinar Halvorsen, Solveig Johansson, Bjørn Kolby, Jan Olav Lajord, Leonard Larsen, Ragnar Røberg Larsen, Arnulf Leirpoll, Kjell Lien, Arne Lund, Sverre Mitsem, Knut Nilssen, Mirjam Nordahl, Ingunn Olsen, Terje Olsson, Børre Pettersen, Stein Ree-gård, Knut Ribbu, Odd Harald Røst, Kjell Samuelsen, Ulf Sand, Kaare Sande-gren, Arne G. Strangel, Jan B. M. Strømme, Sven Tjernshaugen, Eidar Trulsen, Richard Trælnes, Vesla Vetlesen, Kay Olav Winther, Kai Aagaard.

Spesielt innbudte:

Tor Aspengren, Einar Strand, Parelus Mentsen.

Referent:

Berit Henriksen.

